

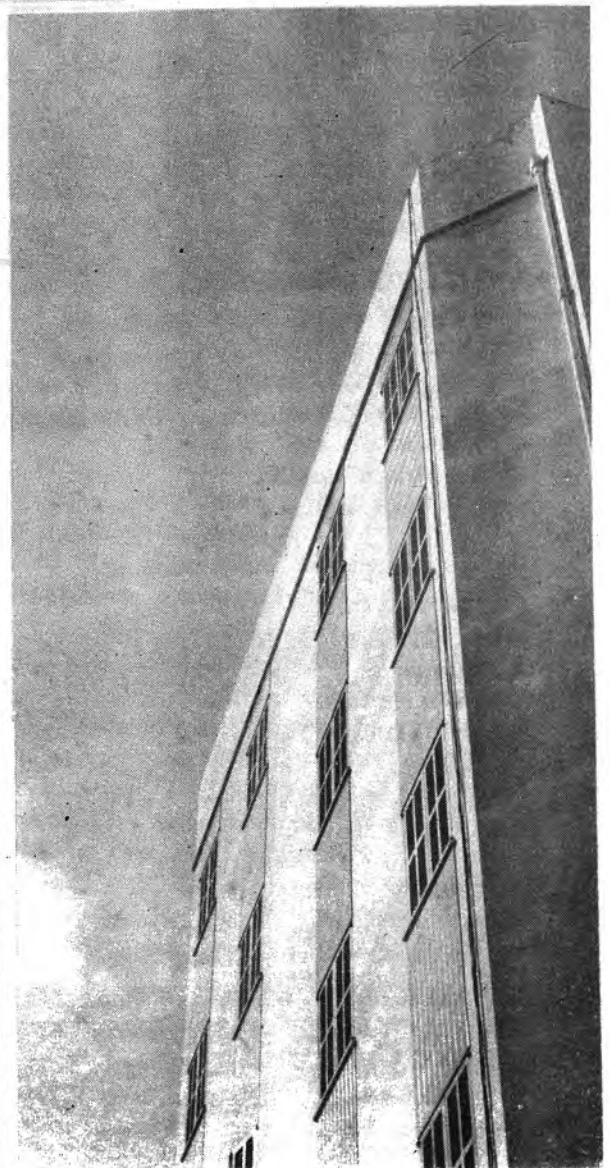
es castellet

BUNYOLA

NÚMS. 18 - 19

SETEMBRE 1989

175 PTES.

Editat pel

· COL·LECTIU CULTURAL SITJA

Dipòsit legal: PM 779 - 1982

CORRESPONDÈNCIA:

Apartat de Correus, 13.
c/ Mestre Colom nº 9.
07110 B U N Y O L A

CONSELL DE REDACCIÓ:

Jaume Mateu Martí.
Bàrbara Suau Font.
Miquel Clar Oliver.
Mª Antònia Mateu.
Margalida Colom.
Jaume Mateu Batle.
Xavier Margais.

COL·LABORADORS:

Onofre Rullan.
Jordi Cloquell.
GOB Bunyola.
Gregori Mateu.
Jaume Oliver.

**ELS ARTICLES FIRMATS EN AQUESTA
REVISTA SOLS EXPRESSEN L'OPINIÓ
DELS SEUS AUTORS**

sumari

Editorial	pàg. 3
Editorial conjunta amb la Premsa Forana	pàg. 5
Eleccions Europees	pàg. 6
Calaix de Sastre	pàg. 8
El P.G.O.U. de Bunyola	pàg. 9
Lletra menuda	pàg. 11
Noves de l'Escola de Ball	pàg. 12
Les nostres possessions	pàg. 15
Bunyola Prehistòrica	pàg. 17
A propòsit del Camp de Golf i el PAU de Son Termes	pàg. 18
Entrevistam a D. G. Cañellas .	pàg. 20
Deia "Es Castellet" ara fa 20 anys	pàg. 25
Antònia Morey, l'assistent social de Bunyola	pàg. 27
Oh serveis socials!! ...	pàg. 29
Curolles estiuenques	pàg. 30
Pensar i viure	pàg. 31
Correspondència quimèrica	pàg. 32
Esports	pàg. 33
Taula parada	pàg. 34
Llibres	pàg. 35
Tima Tema	pàg. 36
Horoscopeter	pàg. 37
Sa Torreta	pàg. 38

Per circumstàncies diverses, hem hagut d'interrompre la periodicitat bi-mestral d'Es Castellet. Per tal d'actualitzar-lo, presentam ara aquest número doble que, com bé podreu endevinar, ha fet augmentar considerablement les despeses de producció. Per això, a comptes de pal·liar mínimament aquest petit trasbals econòmic, es ven a 175 ptes. i no al preu normal de 125 ptes., preu que continuarà vigent en els propers números.

editorial

NOUS PROBLEMES AL "MESTRE COLOM"

A l'hora de tancar la redacció d'aquest número, el nostre col·legi "Mestre Colom" encara no havia resolt el problema plantejat per la renúncia a la direcció del centre presentada pel mestre designat pel Ministeri d'Educació. És el darrer escaló, trist de totes totes, d'una escala lamentable que poc a poc va menant el "Mestre Colom" a una situació insostenible. Encara són frescs els esdeveniments de les acaballes del curs passat amb una mestra que els fets demostraren que no ho era tant com semblava. És una realitat dramàtica el refús d'un destí com el nostre poble de part dels mestres amb possibilitat d'instal·lar-s'hi per ensenyar. No és cap secret (i cas de ser-ho ho és amb altaveus) l'enfrontament existent entre els mestres que fins ara han compost el quadre pedagògic del col·legi. En definitiva: l'aire dels pins de l'escola comença a no ser massa benèvol per a l'oxigenació pura que reclama la nostra comunitat escolar.

Què passa?. Qui ho sap?. Qui ho diu?. Són preguntes que es bellugen esmaperdudes contestades per mots espantadors i espantats, per discursos de mitges paraules, per insinuacions a cau d'orella i de secret... Sense cap casta de dubte el que menys importa ara és cercar culpabilitats i responsabilitats; el que cal fer ara, sense excusa, és acarar amb decisió aquesta casta de brau esbrocat en què hem convertit entre tots "l'escola dels pins" i evitar que ens empitoni a tots irremeiablement. Ara, cal que ens obrim el seny i pensem que la matèria primera de l'escola és una campana de vidre i misteri, els nostres fills, que són els que amb més intensitat tocaran les conseqüències d'aquest ball d'incongruències, incomprendiments i desesperances. Si, de veritat, tots tenim ben present això, serem capaços de llimar totes les arestes i ofertar el clima sà que ha de presidir l'escola. Si no, haurem de començar a pensar que encara no sabem què significa ensenyar, què significa tenir esment d'un fill i què significa per a tots una casa de lletres i sapiències encalmada, treballadora i eficaç.

Déim això des d'aquesta tribuna pública sense intenció de posar el dit a la llaga, per moltes llagues que hi vegem, sense acusar ningú, per molts de culpables que intuïm i sense acritud, per molta agrura acumulada que intentem dissimular: constatar realitats no és ni intrmissió ni afanys estèrils de polèmica. Pretenim, únicament i des d'una modèstia gens ni mica cega, despertar responsabilitats mig adormides a l'àmbit escolar: Ministeri, mestres, pares i la resta.

DOS NOUS FILLS ILLUSTRES

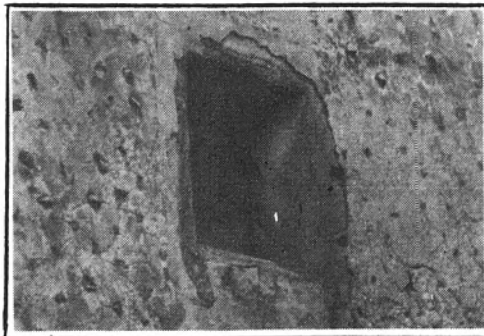
Aquestes beneïdes contrades de serres i valls compten amb dos nous Fills Il·lustres: D. Andreu Estarellas Pascual (a.c.s) i el Pare Miquel Colom Mateu, dos vertaders "homenots" com li agradaria de dir a Josep Pla.

Seria balder i injust aprofitar aquesta avinentesa per fer una semblança científica d'ambdues figures: les seves obres, comentades a les distintes etapes d'E.C., són l'únic punt de referència just per introduir-nos en el camí fascinant de les seves savieses. I són obres que fa temps que tresquen per les llibreries, a l'abast de tothom. Senzillament volem recordar que tant la cultura popular com la lingüística catalana i la literatura s'han enriquit de manera notable amb els estudis de D. Andreu i el Pare Colom respectivament.

Obres com "L'Olivera", "L'essència de Mallorca", el monumental "Glossari General Lul·lià", entre d'altres, honoren tant als seus autors com al poble que els infantà. I honorar-los amb aquest títol és quelcom més que saldar el petit deute que teníem amb ells. En definitiva, és un bon moment per contactar amb aquestes obres d'aquests dos Grans Mestres per aquells que encara no ho han fet i d'agrair a l'Ajuntament la iniciativa de fer-los Fills Il·lustres.

SANT MATEU '89

I ja que s'atansen xalestes les festes autumnals de Sant Mateu, us volem desitjar a tots les millors "bones festes": que el nostre Patró ens enviï bon temps i que tots intentem alegrar les distintes activitats programades. Temps hi haurà per analitzar tant la preparació com la seva resposta.

Editorial conjunta de
la PRENSA FORANA

CABRERA, PARC NACIONAL !!

L'any passat, el Parlament Balear va aprovar per unanimitat una Proposició de Llei que declarava Cabrera Parc Nacional Marítimo-Terrestre. Únicament feia falta que el Parlament de Madrid li donàs el vist i plau perquè l'arxipèlag aconseguís definitivament la situació jurídica que n'asseguràs la seva protecció integral. Semblava que no hi havia d'haver cap problema ja que la voluntat unànime del illencs -expressada a través dels seus representants polítics- havia estat rotunda: tots els diputats del Parlament estaren a favor de la declaració de Cabrera com a Parc Nacional. Però, les coses s'han complicat i ara com ara sembla difícil que aquesta història pugui acabar bé.

Pareix ésser que el Ministeri de Defensa vol continuar fent maniobres militars a l'illa i el govern de l'Estat hi està d'acord amb aquesta decisió dels uniformats. Això vol dir que Cabrera no quedarà adequadament protegida. És evident que la conservació absoluta de l'arxipèlag no és compatible amb la realització d'activitats militars. Les associacions conservacionistes de la natura -el GOB, per exemple- ha reiterat una i altra vegada que la solució que garanteix la màxima protecció amb les màximes garanties és la declaració de Parc Nacional. I també defensen, amb tota la raó, que el futur Parc sigui gestionat per organismes científics especialitzats en la conservació medio-ambiental. Segons aquests criteris, els militars hi podrien tenir un destacament a Cabrer, però en cap cas, no hi podrien realitzar activitats de maniobres i de tir ni tampoc no podrien tenir al seu càrrec la gestió de l'illa.

La decisió del govern de l'Estat de no convertir Cabrera en Parc Nacional, a més de deixar sense solucionar les necessitats de protecció de l'illa, planteja una altra qüestió greu: fins a quin punt les Balears tenen una autonomia de veritat? No hi ha dubte que el rebuig per part del govern de l'Estat de la decisió unànime del nostre Parlament devalua fins a uns extrems alarmants el principi de l'autonomia política suposadament vigent a les nostres Illes.

La nostra revista, que sempre s'ha manifestat conservacionista, vol afegir-se al clam generalitzat -Parlament autònom, grups ecologistes, la majoria dels ciutadans- a favor de la declaració de Cabrera com a Parc Nacional Marítimo-Terrestre.

Així ho volen els mallorquins i ningú no pot tenir el dret de contradir-nos.

**PRENSA
FORANA**

eleccions europees

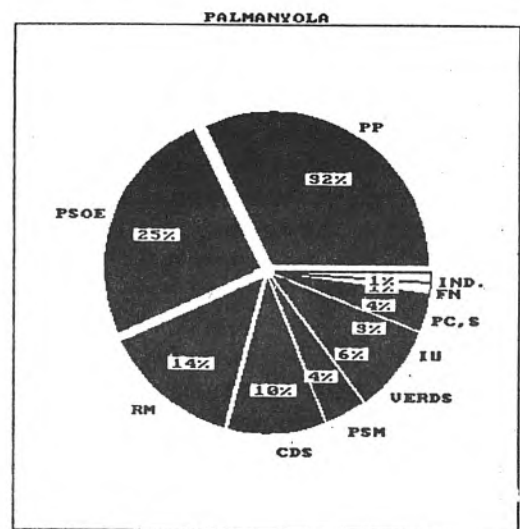
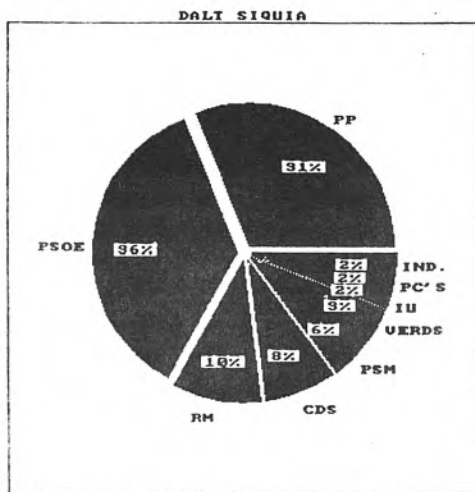
Hem volgut contrastar l'inclinació de vot segons els districtes i meses censals que hi ha a Bunyola. Això ens ha permès arribar a algunes curioses conclusions i moltes més que vosaltres mateixos us podeu fer tot comparant els percentatges i les inclinacions de vot dels nostres conciutadans.

Al districte primer l'anomenam **Dalt síquia**, al districte segon, **Baix síquia** i a la secció segona del segon districte tothom l'anomena **Palmanyola**.

ça a cap dels nostres representants. A **Palmanyola** el 42% anaren a votar i un poquet més de l'1 per cent ho feu en blanc.

I ara atenció: per nombre absolut de votacions, on viuen els que triaren l'esquerra? El PSOE guanya per cinc punts al PP a Dalt síquia.

Però, on s'hostatgen els moderats? Sense cap casta de dubtes a Baix síquia. També un poquet de dretes? Considerem-ho. A Baix síquia poden tenir un 2% de persones que creguin que les hosts

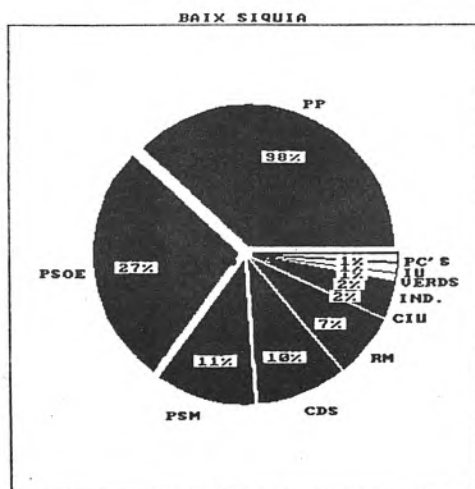

A **Dalt síquia** va votar un 47% del cens que li corresponia, del qual el dos per cent ho fu en blanc. A **Baix síquia** hi ha en nombre absolut el conjunt de convilatans que més creuen en la democràcia, sempre suposant que creure en ella comporta l'ús del vot. Utilitzarem, doncs, el vot l'astronòmic percentatge del 55% d'electors, del qual el dos i mig per cent confiaren en la blancor de les paperetes abans de donar-li confian-

de Pujol els representaran adequadament en el Parlament Europeu, també un 11% de fans del PSM i deixar al Sr. Ruiz Mateos en un discret set per cent. Són tan assenyats, a Baix síquia, que el PP se'n du el 37% de les votacions, sis punts per damunt de Palmanyola i cinc per damunt de Dalt síquia.

Qualcuna els hi feren els Verds als de Baix síquia, ja que just un 1% els hi ha donat confiança; bono, que abans han triat amb un 2% l'independentisme més radicalot. Fins i tot I.U. ha plegat amb un 1% i la suma de tots els PC'S ha obtingut un altre punt per cent.

I Palmanyola? Allà roman l'esperit de Ruiz Mateos. Fixau-vos bé: on menys van a votar i on un 14% dels qui hi anaren ho feren a favor de tan il·lustre home d'empreses. A Dalt síquia ho feren al seu favor un 9%, no creguessiu! Tots i esdevenir la segona força, el PSOE just recapta un 25% dels votants, l'extrema dreta un 1% igual que l'extrema esquerra. El que sí d'ha de considerar a favor és el 6% que donaren als Verds; sumant

tots els vots verds dona aquest tant per cent; hi havia tanta candidatura verda que feia mal de cor haver de triar. Ara bé, a Palmanyola si sumam els vots d'I.U. més els dels altres PC'S obtenen el 7%, tres punts per damunt del PSM.

ELECTORS:	2,884
Votants:	1,426
Vots nuls:	18
Vots en blanc:	28

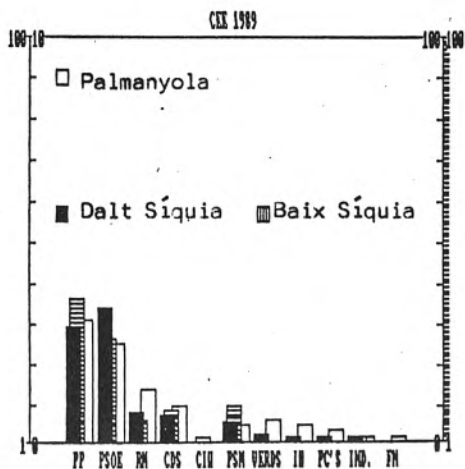
Partit Popular	462
P.S.O.E.	412
Agrupació Electors Ruiz Mateos	132
Centre Democràtic Social	128
P.S.M. - Esquerra dels Pobles	99
Esquerra Unida	27
Llista Verda	15
Els verds ecologistes	12
Partit Comun. Pob.Esp. - P.Com. Catal.	9
Partit Treballadors Esp.-Unitat Comun.	9
Aliança per la República	9
Convergència i Unió	9
Verds Ecologistes	8
Herri Batasuna	7
Partit Verd	6
Per l'Europa dels Pobles	5
Partit Humanista	5
Coalició Socialdemòcrata	4
Partit Andalúsista	4
Catalunya Lliure	3
P.Soc.Treb. - P.Obrer Rev. Esp.	3
Front Nacional	2
Partit Carlí	2
Alternat. Verda - Mov. Ecol. Catalunya	2
Falange Española - J.O.N.S.	2
Bloc Nacionalista Gallec	1
Coalició Nacionalista	1
Federació Partits Regionalistes	1
Unitat Centrista - P.E.D.	1

Llegir no emmalalteix,
no deprava ni mata;
alimenta i enalteix,
fa créixer la ment sana.

Escolta, idò, la sentència
d'aquest versat senzillet:
si vols ser una eminència
llegeix sempre

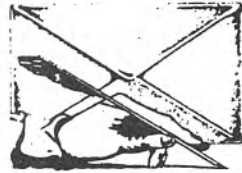

es
castellet

CA'S BOLLETI

Drogueria, ferreteria, sabateria
i articles varis

carrer Major, 19 Tel. 613047

CALAIX DE SASTRE

Dins l'interès per respectar al màxim la nostra Serra de Tramuntana i per atendre puntualment les necessitats detectades a cada municipi muntanyenc, els Ajuntament d'aquesta zona, el Consell Insular de Mallorca i la Comunitat Autònoma, estan elaborant un Pla de Desenvolupament que suposarà una inversió aproximada als 15.000 milions de pessetes durant els quatre anys prevists. El nostre Ajuntament, segons l'informe d'aquest Pla actualment en estudi, s'ha decantat per una inversió en el sector agro-turístic. Caldrà seguir de prop aquest Pla pel que pot representar-nos.

Aquests mesos d'estiu, Bunyola ha estat objecte d'una atenció poc usual en els mitjans informatius escrits ciutadans. Aquestes són les notícies que més han interessat als reporters capitalins: les modificacions previstes en el Pla General d'Ordenació Urbana, les inscripcions no registrades en el Jutjat de Pau, els pressuposts municipals d'enguany (que augmenten considerablement respecte del de l'any 1988) i la resolució de la querrel·la per prevaricació presentada pel Sr. Pau Valls contra els membres de la Comissió de Govern per l'informe adreçat a la Comissió Provincial d'Urbanisme respecte de la gravera.

Una petita nota de premsa que pel seu contingut és prou important: la directiva de l'"Asociación de Empresarios Canteros de Mallorca", ha decidit no recolzar la declaració d'utilitat pública per a la nostra possible gravera de l'ànima a causa de "la manca d'interès social" del lloc on hauria d'instal·lar-se.

Altres entitats que emeten opinions desfavorables: la Conselleria de Comerç i Indústria "per la inexistència d'un estudi rigorós sobre la qualitat de la calcària de s'Estremera".

També Palmanyola ha interessat als diaris de Ciutat: la "guerra de xifres" quant al què s'ha destinat des de Bunyola cap a aquest nucli urbà. Val a dir que, com casi sempre, les xifres difereixen segons compti el batle, Antoni Colom, o qualsevol dels regidors palmanyolins a l'Ajuntament, Srs. Oliver i Guardiola.

Dos dels nostres esportistes més destacats, En Xisco Borràs i En Bernat Ballester, han estat notícia. El primer per deixar l'equip del SYRIUS-PATRONAT, equip en fermes esperances d'aconseguir pujar a la lliga ACB o Divisió d'Honor del bàsquet espanyol. El segon, per estar tractant amb la Directiva del Constància la seva continuïtat

a l'equip del que és capità: uns dolers no cobrats fins ara i una lleugeríssima puja respecte de la quantitat estipulada per la temporada passada en són el centre de discussions. De tota manera sembla que és segura la permanència de Ballester a l'equip d'Inca.

VIDEO

T A C C

FOTOGRAFIA

expert

Passeig Antoni Estarellas, 14 Telf. 61 30 88

EL P.G.O.U DE BUNYOLA

En els darrers temps sembla que s'han intensificat els problemes urbanístics en el terme municipal de Bunyola. Dins la tònica general de conflictivitat territorial mallorquina, Bunyola sembla tenir algunes especificitats.

Aquestes especificitats són fruit de diferents factors, els més importants dels quals m'atraviria a dir que són:

- 1r. La proximitat a Palma
- 2n. Un territori suggestiu per a la urbanització
- 3r. Un P.G.O.U. sobredimensionat.

La confluència dels tres factors dona a Bunyola la seva especificitat semblant, potser, al que esdevé al municipi de Puigpunyent, si bé en aquest darrer terme municipal els problemes no semblen tan greus.

És de tots coneguts el fet que Palma és el principal pol generador de demanda de primera i segona residència en els municipis de la seva rodalia. Uns municipis que encara gaudeixen dels avantatges del món rural i que en poden solucionar els inconvenients gràcies a la reducció de distàncies provocada per una massiva motorització.

Aquest fet és positiu per Bunyola en tant que ha evitat un despoblament que era inevitable després de la mort del món rural. Ha revaloritzat els terrenys i el municipi, amb tensions, problemes i impactes, segueix existint.

Aquests problemes són fonamentalment de tipus urbanístic. I no ens podem esperar altra cosa.

El territori bunyolí és, com deíem, molt suggestiu per a la urbanització. El paisatge de la Serra de Tramuntana només és com-

partit, a la rodalia de Palma, amb el ja citat Puigpunyent i amb Esporles, municipi aquest que ha resolt el tercer factor anunciat: el problema del sobredimensionament urbanístic, cosa que no ho ha fet Bunyola i que a continuació anam a veure com ho podria fer.

Bunyola és molt extens (8.400 Ha.) la qual cosa, ja de per si, ens assabenta de la possible dificultat per controlar els temes urbanístics. Si així i tot no comptam amb l'eina adequada per dur a terme tal control (el PGOU) la situació pot esdevenir crítica.

El PGOU de Bunyola ja té 10 anys. I sembla que hagi arribat l'hora de la seva actualització. Superficialment compta amb el següent dimensionat:

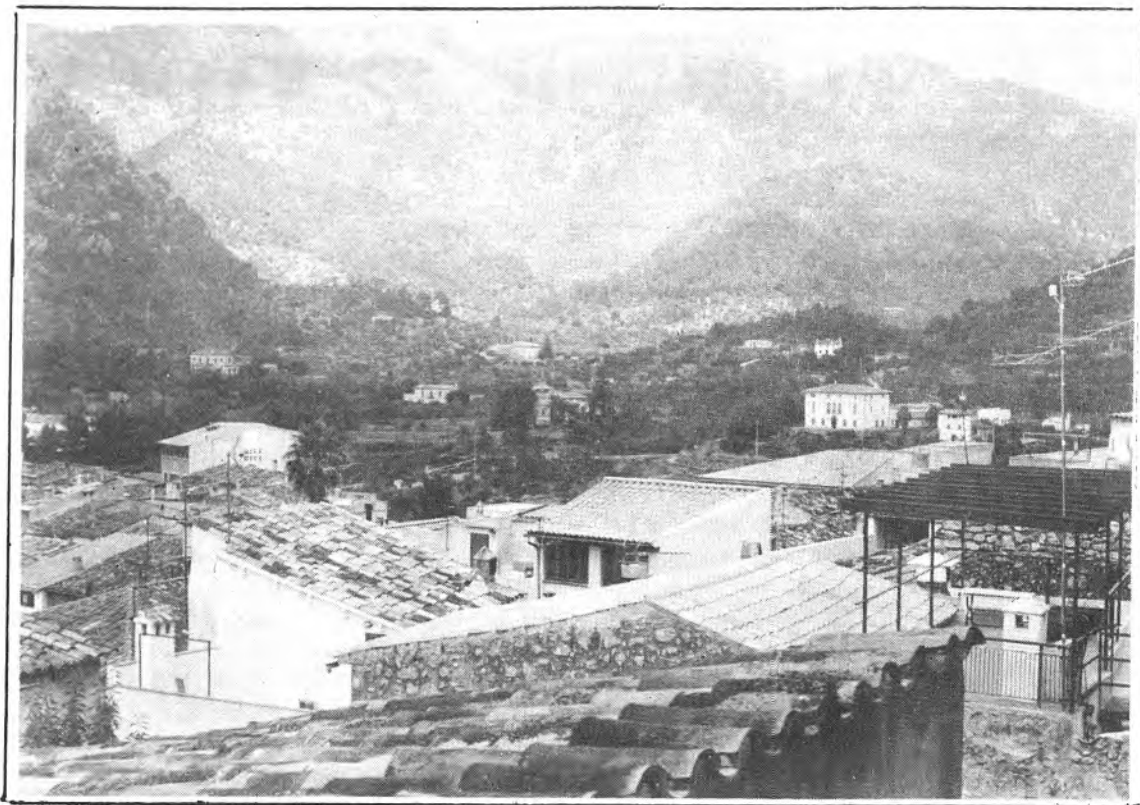
	Ha.	%
SU	153	1,8
SUP	180	2,1
SUNP	1559	18,6
SNO	6508	77,5
	-----	-----
TOTAL	8400	100

Aquest dimensionat superficial ha de ser completat amb les possibilitats edificatòries del SNU i amb el volum edificable permès dins les altres classes de sol.

Aquesta darrera qüestió és la que fa pensar en una necessària actualització de les determinacions del planejament bunyolí.

Aquesta actualització pot ser duta a terme de dues maneres diferents d'acord amb el que es vulgui assolir amb l'actualització. Modificació puntual o revisió serien les opcions legals a utilitzar.

Vista la problemàtica de Bunyo-

la en termes urbanístics, sembla que el més lògic seria escometre la revisió global del planejament. Però algunes circumstàncies poden aconsellar la o les modificacions puntuals a comptes de la revisió.

1a. L'amplitud de les modificacions que es poden plantejar. Efectivament, segons s'ha vist darrerament a Mallorca, modificacions reclassificadoras de sòl han estat acceptades per la Comissió Provincial d'Urbanisme sense necessitat de revisió. Si s'han acceptat moves classificacions, és de suposar que el mateix es faria amb hipotètiques desclassificacions.

2a. Les futures directrius d'Ordenació Territorial (D.O.T.) substituiran al seu moment l'acutal P.G.A. Provincial, la qual cosa suposarà l'obligatorietat dels planejaments municipals a les determinacions territorials que les D.O.T. estipulin per als diferents termes municipals.

3a. De la mateixa manera, la futura Llei del Sòl de les

Illes Balears obligarà als planejaments municipals a l'adaptació a la nova llei.

A la vista d'això es podrà pensar amb la conveniència de retardar una mica la ineludible necessitat de revisar internament el planejament bunoylí.

Però, i fins que tot això sigui una realitat, què cal fer amb el PGOU de Bunyola? Si no féim res, els problemes s'aniran agreujant i s'aniran complicant les possibles "sortides a la crisi".

- Les modificacions puntuals, preventives de llicències es fan imprescindiblees. Cal diagnosticar els problemes més greus i apedaçar-los amb modificacions puntuals.

- La disciplina urbanística esdevé un punt neuràlgic de cara al futur.

- Les 1.559 Ha. de SUNP, no corren cap perill de programarse, si el Consistori així ho considera.

Pletra menuda

Marçal

Em costa molt creure en tot allò que no puc tocar amb les mans. Sé que és un excés d'incrèdilitat exacerbada, però ja es sap que tots tenim un punt feble que sempre pitja quan menys importa. I a pesar d'aquest "sant-tomasisme", estic convençut que en el nostre poble hi ha un palau de bruixes, un catau diabòlic o un niu d'òlibes de mal averany, com volgueu. I estic igualment convençut que aquest petit regne màgic està exercint un estrany poder malèfic en totes aquelles persones que tan sols l'esmenten o hi fan referència. Sí, estic fermament convençut que s'Estremera, i més en concret l'indret exacte de la gravera, ens té ullspresos a més de tres.

No em costarà gaire demostrar aquestes afirmacions per molt fantàstiques que semblin a primer cop d'ull.

Tots recordam la famosíssima "errada" de la nostra tan poc hàbil i tan poc viva Comissió de Govern que segons ens digué, a l'informe emès a la Comissió Provincial d'Urbanisme respecte de la gravera no deien el que volien dir, que ells volien informar desfavorablement però, increïblement els "sortí" un informe que, poc més o manco, informava favorablement. Després ens volgueren fer creure a tots que la cosa no era res més que una qüestió semàntica (per qualche cosa, de quatre, tres, són professors ...)

¿És o no és de bruixes escriure allò que no penses? L'influx malèfic de s'Estremera començava a fer estralls.

Després, la passivitat, el manfotisme de la nostra tribu Bunyolina tan poc donada a fer escarafalls es desbroca i un any abans de la commemoració de la presa de La Bastilla, prenim per assalt les Cases de la Vila i només ens faltà enderrocar l'Ajuntament per calcar la Revolució Francesa. ¿És o no és cosa de bruixes mobilitzar tan ràpidament un poble passiu en excés? Les bruixotes de s'Estremera s'esbutzaven de riure.

Continuant amb l'encanteri, partits que mai s'han caracteritzats per la seva defensa de l'entorn, de cop, com si els haguessen tocat el viu (a quants?) prenen la bandera respectuosa amb el paisatge i posen per carreró que no passa, encenen les teies amagades de les manifestacions populars i es mostren com a paradigma del conservadorisme ecològic. ¿No és de bruixes aquesta repen-

tina professió de fe ecologista? Els espectres en forma de pedra de s'Estremera pegaven uns udols esgarriants.

Després d'això, querella per prevaricació contra els quatre membres de la C. de G. Al cap darrer el jutj diu que no hi va haver tal prevaricació i el Sr. Valls perd el plet i els dos-cents milions que demanava d'indemnització (a cinquanta per barba). ¿No és embruixant aquest dineral?

Mentrestant, tots féim u, encara que s'esfumi la piscina olímpica promesa per Prebetong i acceptada de la C. de G., que els furors revolucionaris minvin, que la C.P.U. no digui ni que sí ni que no, sinó tot el contrari ...

Amb aquestes estam quan a l'Ajuntament es planteja la possibilitat de fer definir judicialment

la C.P.U. emparant-se en què no pot decidir en funció d'una llei que només és en estudi. Tots hi estan d'acord menys el P.P. abans C.P., abans A.P. ... que diu que aquesta demanda no ens beneficia. ¿No és de bruixes aquest altre canvi? Les bubotes de s'Estremera ja ens havien setjat amb els seus llançols de pedra.

I endemés de ser paratges embruixats, la gravera de s'Estremera s'ha convertit en un cementiri dantesco de presumptes xantatges, presumptes regals (no em puc treure del cap els dos cotxes, dos, que segons les vipirines havia

demanat el batle per informar d'aquella manera), possibles indemnitzacions judicials (per què dos-cents milions i no dos cotxes, dos, com el batle?), insults, crits, ganes de girar la cara a més de dos, pancartes pagades a la baixa als seus nins portadors (no eren res més que nins) espectadors embadalits d'aital circ grotesc.

Davant tot això i a comptes de minvar l'influx dolent d'aquest indret tan bunyolí, propos fer de s'Estremera una espècie de "santuari de transformacions" (profà, això sí) de peregrinació per tots aquells que no tinguin les "coses" clares i vulguin canviar-les ipso facto. Pens que amb tantes fuees de partits i passades per dreta, esquerra i fora del bací, es necessita un lloc màgic com aquest per clarificar conceptes.

I com a penyora per a les generacions futures, una inscripció de flors (de pedra no, si us plau) que digui textualment: "els bunyolins de tota casta i condició a les bruixes estremeres que tants de prodigis obraren".

noves de l'Escola de Ball

L'Escola de Ball de Bunyola, seguint la seva trajectòria d'Entitat interessada amb la recerca i estudi de la nostra cultura popular, va esser convidada el mes de gener, a participar a una Taula Rodona o col·loqui sobre **Balls, Música i Cançons Populars a Mallorca**, organitzat per ALGEBELI (Periòdic d'informació local) de Muro, amb patrocini d'aquell Ajuntament, a la Casa de Cultura del mateix poble.

Els ponents foren: **Francesc Xavier Domènech**, investigador dels balls mallorquins, **Xavier Carbonell**, musicòleg i compositor, **Miquela Lladó**, component de Música Nostra, **Margalida Poquet** de Revetla d'Algebeli de Muro, **Guillem Bernat**, d'Aires Sollerics i de la Mostra Internacional Folklòrica de Sóller, **Jordi Cloquell** per l'Escola de Ball de Bunyola. Actuà de moderador de part del periòdic **Damià Payeras**, introductor del tema del dia i de les variants que per cada ponent va considerar oportunes.

Prop d'un centenar de persones (entre el públic vàrem veure el Batle i alguns regidors), que seguiren amb interès les ponències i participaren al final, en el col·loqui obert, amb intervencions vives i directes, alguna ben alçada de punt, i totes escaients i encertades.

Fent un breu resum de les intervencions més interessants podríem dir:

Francesc Xavier Domènech, entusiasta de les mateixes i balls més populars, i que eu signifiquen un fer festa del poble, va insistir en què es fa necessari que les agrupacions estimulin la participació de la gent, deixant-se de l'espectacle que fins ara han fet. Paraules com collectivitat, donar la mà, dignificació,

etc., foren definides i defensades per F.X. Domènech.

Xavier Carbonell, va analitzar amb detall la paraula POPULAR, referent al ball, fent la distinció sociològica que popular = molta gent, això seria avui la música rock. I l'altre concepte, tradicional = surt del poble, encara que no el practica molta gent. Va aclarir molt bé la qüestió de transmissió oral, avui pràcticament en mans de les agrupacions, però amb el perill de l'estandarització i uniformitat del ball (Referència al ball de Ciutat). De passada va explicar un poc el que eren les danses rituals i cerimonials, fetes a l'Església o no, i l'abús que se n'ha fet, treient-les del seu context i lloc determinat.

Miquela Lladó, des de la seva experiència, va constatar la manca d'una infraestructura educativa per tal que els balls siguin apresos i coneguts per tothom, i així arribar a la dignificació desitjada i que tots puguin participar a qualsevol dia de festa i ball. Desconnectar la idea del vestit de pagès del fet de ballar. Estimular des de petits als nins perquè s'interessin de veres pels nostres instruments musicals i la creació d'una escola de xeremiers, sempre que hi hagi gent amb ganes.

— illes —
cartonatges illes, s.a.

Cta. Palma-Sóller Km.15
Tel. (971) 61 38 11
07110 BUNYOLA

Margalida Poquet, de Muro, va exposar la tasca que duu a terme la seva Agrupació, suplint l'ensenyança que no es fa a l'escola, insistint, però, que no és possible la suplència total per manca de gent i manca d'horaris. Va remarcar el fet que cada vegada més la gent participa ballant a les festes i que és bo que cada poble balli al seu estil i no tots iguals com a Ciutat; i que estava contra els festivals-concursos on s'estableixen uns premis per un folklore determinat, comparant-lo amb altres, i això va contra el propi ball de cada poble. Mostres sí; concursos, no.

Guillem Bernat, explicà que segons havia constata en els grups estrangers, la problemàtica és semblant a molts d'indrets i que pel fet que el ball semblava que era exclusiu dels grups folklòrics, aquí aconseguiríem una veritable dignificació quan el poble ballàs de gust, sense pensar en l'espectacle i coneixent el més possible les pròpies arrels de poble. Va fer referència a les ballades per duros d'alguns grups als hotels i pel turisme en general, desvirtuant el folklore sense mirament i a canvi del que sigui. La seva intervenció donà lloc a opinions d'alguns partidaris i molts de contraris de l'Escola de Música i Dansa de Ciutat i convertí n'Ensenyat en protagonista absent del debat.

Jordi Cloquell a qui se li preguntà sobre les relacions dels grups amb les Institucions, va manifestar la necessitat que les agrupacions puguin fer la seva tasca d'una forma totalment independent i que per aconseguir aquesta independència política, a vegades, han de fer vertaders equilibris. L'experiència demostra que interessar als polítics amb el folklore, és difícil, si ells no assumeixen voluntàriament el deure de recolzar lo nostre, i quan ho fan més i millor, és en temps d'eleccions. La forma de concedir subvencions a nivell

provincial és totalment arbitrària i això quan els assessors no són forasters i per tant deslligats de la nostra realitat cultural. Algunes subvencions a canvi de ballades que si les haguessen de contractar les Institucions costarien el doble, etc., etc.

Sens dubte treure conclusions definitives, si podem constatar que hi va haver interès per tractar la problemàtica de la Cultura Popular en general, i per tant arribar a solucions que millorin el tractament del nostre folklore.

Off the record i per part d'una Institució, es feren unes propostes que, de moment, no estam autoritzats a divulgar, però segurament prest veuran la llum.

El col·loqui va acabar amb un sopar, convidats per l'Ajuntament de Muro i on va quedar de manifest que la diversitat d'opinions pot tenir un punt de convergència, si entra en joc la gastronomia, part no manco important de la Cultura.

Jordi Cloquell

Gloses un poc humides.

Es dia tres de setembre
va ésser festa senyalada
i en lloc d'una caminada
férem una gran nedada
fins a les cinc des capvespre.

Es vint-i-set més presents
de dins s'Escola de Ball
volguérem passar es Torrent
de Pareis, anomenat,
i com un pancaritat
a s'Entreforc berenàrem
i llavors mos amollàrem
per avall, ben atacats.

I en Biel Guitarró
que en diu poques i ben dites,
mos manava tira-tira
per esclètxes i enfonys,
i clots, pedres i bonys,
era el que més hi havia.

Ben ple d'aigò es gorg primer,
i ja mos teniu estorats;
"quem de fer, que no'm de fer"?
allà baix hi ha es dinar,
si no volem dejunar,
a s'aigò s'ha dit! Valents!

No és estrany que es d'Alaró
volguessen fer es bategot
ells de mal nom són: dragó
i un gorg per passar-lo
és millor ésser: granot.

I de riure un bon panxó
en fèiem qualque moment,
i qualque glop d'aigordent
des que duia "Es Guitarró".

En arribar a un nou gorg,
si tapava o no tapava?
aquesta era sa qüestió.
Si tapava, tots nedàvem.
Si no tapava, millor!

Es balladors ben disposts
i per guanyar s'aventura
nedaren sense mesura
i tothom va arribar a port.
Al·lots d'aquests sols n'hi ha
a dins s'Escola de Ball!

I amb companyonia bona
i amb alegria millor,
trobarem s'embocadura
des torrent millor del món.

Allà baix mos esperàven
ets altres, curts de coratge
sense veure aquells paratges,
que noltros verem nedant;
i ells, allà baix, esperant...
Vaja uns companys de viatge!!

I ara ja estam convidats
per tomar-hi, si Déu vol:
tots hem de sebre nedar,
riure, cantar i ballar,
tan si plou com si fa sol.

Jordi Cloquell
Escola de Ball de Bunyola
Setembre 1.989

**COOPERATIVA
NTRA. SRA. DE LES NEUS**

varietat d'articles de consum diari
preus ajustats al màxim

Castell Cañellas

MATERIALS DE
CONSTRUCCIÓ
I DECORACIÓ

—**—

Germans Cabot 48 i 54 Telf. 613186

les nostres possessions:

ALFÀBIA

SITUACIÓ.

Es troba al Sudoest de la Serra de Tramuntana, al peu de la Serra d'Alfàbia.

La possessió fa partió amb la Serra, Biniforani Nou, Biniforani Vell, L'Alqueria d'Avall, Son Palouet, Son Creus i Honor.

HISTÒRIA.

Abans de la Conquesta de Mallorca, Alfàbia era ja una alqueria musulmana on residia l'almoràvid Ben Abet, casat amb Abobehia, filla del xeic de Dènia.

En Ben Abet, en lloc de posar resistència al Rei En Jaume, l'ajudà i es convertí al cristianisme, i així pogué conservar les seves possessions arreu de tota la zona Nord, entre les que es trobava Alfàbia, i va gaudir també d'alguns privilegis especials.

Durant els anys següents a la Conquesta, el propietari fou Joan Bennàsser que la prengué a cense perpetu del Comte Nuno Sanç. Hi ha indicis que fan pensar que en Joan Bennàsser era fill d'En Ben Abet qui, abans de convertir-se al cristianisme nomia Abet Ben Assar.

L'any 1500 Elionor Bennàsser aportà la possessió com a dot del casament amb Jordi Santacília. Els seus descendents en foren propietaris fins trescents anys més tard. Després Alfàbia fou propietat de les famílies Berga i Zaforteza.

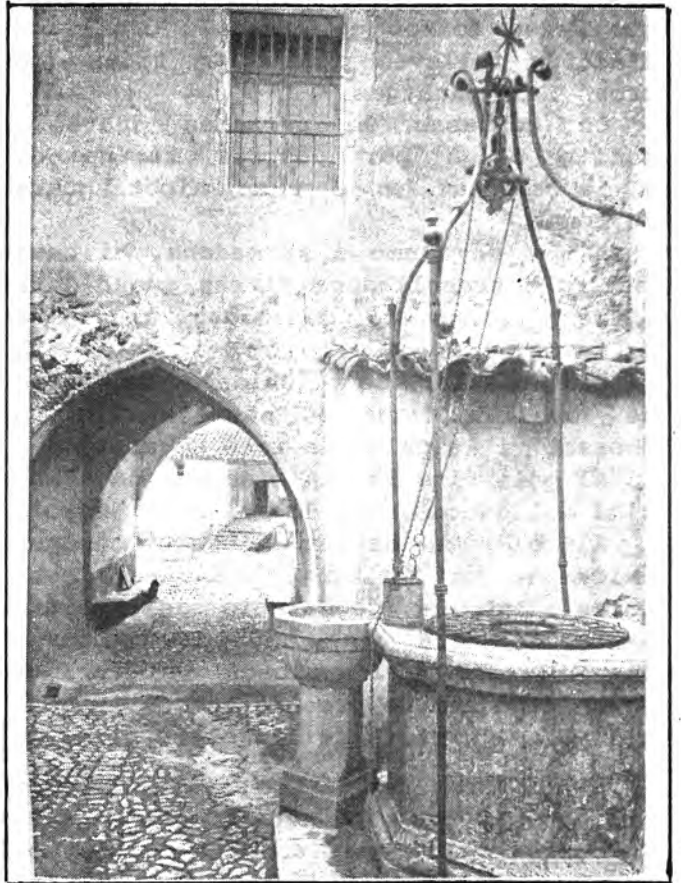
L'any 1939 D. Andreu Isern Vidal comprà uns 400 quarterades d'Alfàbia, on ara es troben les "cases noves".

La part més coneguda de la possessió, els jardins d'Alfàbia, pertany, juntament amb un centenar de quarterades a D. Josep Zaforteza Calvet.

A les cases dels jardins és on trobam més elements que ens indiquen la importància d'Alfàbia al llarg d'un miler d'anys. Així, al vestibul que es troba abans d'entrar a la clasta, destaca un enteixinat decorat a la manera mudèjar, de fusta d'olivera. Pels voltants hi ha una inscripció de caràcters àrabs

que, segons el P. Joan Artigues, que la desxifrà l'any 1831, són uns sures del Corà que enalteixen N'Alà.

Si ens aturàssem a comentar tot el que és d'interès a Alfàbia, podríem dedicar-hi un monogràfic. Ens limitarem a anomenar-ne una petita part:

- El portal de la façana és barroc i les portes pertanyen fins al segle XIX a la Casa del Tribunal de la Inquisició de Palma.

- Al vestibul es troben tots els escuts dels propietaris de la possessió.

- La cisterna és una de les poques que tenen el coll d'una sola peça, que per cert, és de pedra de Bunyola.

- El portal de la casa és renaixentista.

- A la biblioteca, que té uns 1.200 volums, hi ha una còpia manuscrita del Llibre de les Franqueses, datat l'any 1.246.

- La "Cadira del Rei Moro" és del s.XIV i fou exposada a Viena l'any 1873 i a París el 1878.

- Els jardins han estat reformat al llarg dels segles, inspirant-se en l'estil anglès i l'italià.

PRODUCCIÓ.

Fins fa pocs anys les terres d'Alfàbia, els conreus i la vegetació s'aprofitaven al màxim. Molts de bunyolins i bunyolines encara recorden les sitges i les barraques dels quatre "ranxos" que hi feien cada estiu. N'hi havia que feien feixos de branques d'olivera, d'altres tallaven pins i en feien "metros" i companatges.

Un centenar de persones anaven a collir oliva per després fer-ne oli a la tafona; un any se n'obtingueren 30 tones.

A més de l'amo i sa madona, hi havia uns vuit treballadors fitxes que d'entre altres feines es dedicaven al conreu de faves, farratge...

Del bestiar se'n cuidava un pastor de Fornalutx, que es passejava amb el "bossot" i la pallissa fets seus.

Al molí fins fa una cinquantena d'anys s'hi molia bona part del blat de Bunyola.

Alfàbia ha deixat d'ésser coneguda únicament per les seves activitats agrícoles. Amb la declaració del Jardins Artístics feta l'any 1954 pel Consell de Ministres i l'arribada del turisme, és un lloc sempre present en els itineraris dels visitants de la nostra illa.

I acabarem amb una petita llegenda que pot ser fou real, qui ho pot negar?.

Conten els que coneixen tots els racons d'Alfàbia, que quan En Ben Abet era el senyor que habitava les cases, tenia uns hermosos jardins on hi era sempre present l'aigua: estanys, aljubs, brolladors (els àrabs eren experts en l'aprofitament d'aquest líquid). Als jardins de l'esquerra hi feu fer el safareig cobert, amb una finestreta a la paret. Sembla ésser que allà hi nadava la seva esposa, N'Abobehia, però el més interessant és que a més d'haver-hi molta d'aigua a Alfàbia, hi havia moltes someres, i la "reina mora" com

se la coneix, es banyava amb llet de somera...

També conten els que se'n recorden, que quan en Ben Abet es trobava sol i trist sortia de les cases i anava a la "Casa de s'hort"... on l'esperava el seu harem.

Agraïm la informació que amablement ens han donat D. Guillem Colom Colom i D. Josep Zaforteza Calvet.

Bàrbara Suau Font.

BIBLIOGRAFIA.

- Gambús, Mercè-Massanet, Maria. Itineraris arquitectònics de las Islas Baleares. Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, Palma. 1987.

- Revista Es Castellet, Primera Època.

- Ripoll, Luís. Alfàbia y sus jardines. Panorama Balear, Palma. 1954.

- Segura, Miquel. Possessions de Mallorca II. Edicions Teix, Palma. 1987.

- Vidal Isern, José. Arte Àrabe en Mallorca. Palma. 1948.

- Revista "Balearic Homes Living" nº 14 i 18. Palma. 1988 - 89.

- Gran Enciclopèdia de Mallorca, Tom I. - Dirigida per D. Miquel Dolç.

Bunyola Prehistòrica

El passat hivern es creà el TALLER D'HISTÒRIA, compost per un grup de gent interessada en recollir tota la informació sobre Bunyola i els esdeveniments que hi han tengut lloc al llarg dels segles.

Una de les tasques a que ens dedicam és la investigació sobre les construccions prehistòriques que es troben al nostre terme. El talaiot que vos presentam avui sembla ésser que no es troba classificat als estudis del Sr. Mascaró Passariu.

SITUACIÓ: Possessió privada. Prop de les cases de l'Alqueria Blanca. Damunt d'un petit turó, mirant al sud-est.

ACCÉS: A 200 netres del camí antic de Palma després del creuer de Ca'n Penasso.

DESCRIPCIÓ: Planta amb cambra circular, entrada en mal estat. Deficient estat de conservació, enderrocant; vegetació als voltants, plena de terres i runes, amb molts de troços de ceràmica. Damunt hi ha un coll de caçadors, una cabana de branques a on hi juguen els infants; també dues oliveres als costats. Queden pocs blocs en la primitiva posició i la majoria fan partió formant part del marge, altres blocs es troben caiguts a terra.

MIDES: Amplària del mur: 2'80 mts. Altària del desnivell a la base: 1'75 mts. Diàmetre de la cambra: 3.90 mts. Columna central: base 1.15 mts. amb un únic bloc al centre de la cambra equidistant a 1.90 mts del mur.

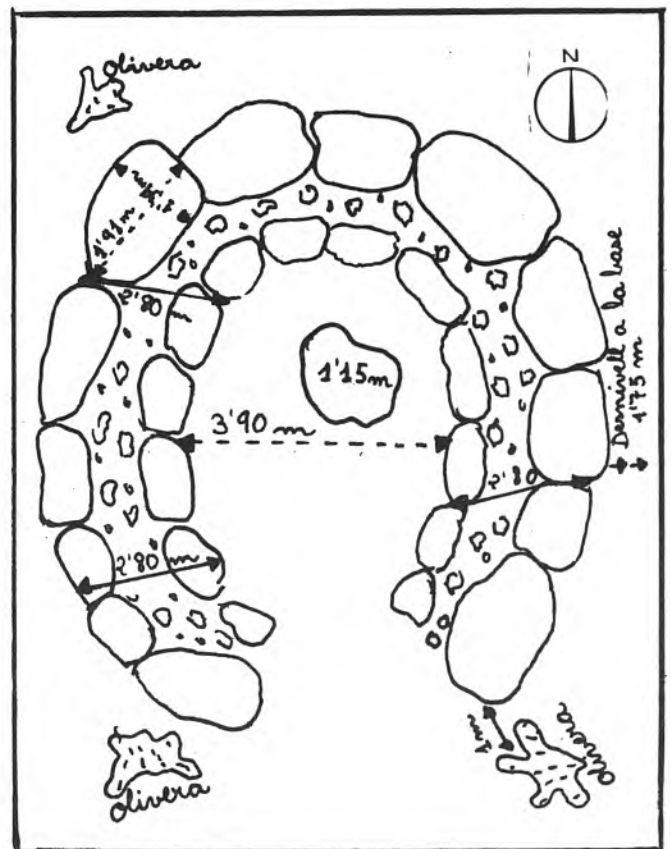
BLOCS: Mides: Altària 1'08 m. Llargària 1'91 m. Amplària 1'39 m.

El buit format entre el parament intern i extern està omplert de macolins.

TROBALLES: Una gran quantitat de fragments de ceràmica, tant al sòl de la cambra com a l'exterior fins a uns 50 metres al voltant.

CERÀMICA: Gran quantitat de peces petites i mitjanes, pertanyents als períodes pre-talaiòtic i talaiòtic, així com anfores vinàries dels segles I, II i III de la nostra era.

FÒSSILS: Diversos.

CONCLUSIONS:

Data del monument: S'han de fer anàlisis per tal d'afinar amb més correcció la data de l'aixecament, no obstant és de suposar que fou creat uns dos mil anys abans de la nostra era.

Funcions: ples utensilis que s'han trobat devora podem concloure que es dedicava a hàbitat o domèstic.

Entorn: Bosc d'alzinar i teixos. Aigua garantida per fonts i torrents avui desapareguts. Existència de myotragus a coves de la serra.

a propòsit del CAMP de GOLF i el PAU de SON TERMES

L'Ajuntament de Bunyola ha denegat l'autorització per a dur a terme el **Pla d'ordenació Urbanística (P.A.U.)** annex al futur cap de golf de **Sa Coma de Son Termes**. El projecte consistia en construir unes dues-centes cinquanta vivendes per a més de 1.000 persones, la qual cosa equivaldria quasi al total de gent que viu a Palmanyola. El G.O.B., felicita l'Ajuntament per la decisió d'aturar aquesta nova parcel·lació de sòl rústic, i espera que mai es doni llum verda a projectes com aquest. A la vegada, lamentam les facilitats que, en el seu dia es van donar per a la declaració del camp de golf com a d'interès social.

UNA MICA D'HISTÒRIA

El Maig de 1.987, l'anterior Consistori va tramitar l'expedient de declaració dels terrenys de **Sa Coma de Son Termes** com a d'**Interès Social** per a la futura construcció d'un camp de golf. Cap informe, favorable o desfavorable, va acompanyar la tramitació, de manera que el **Govern Balear** en la seva línia de promoció de tal tipus de projectes, va informar favorablement. L'informe es va emetre a finals de 1.987, havent d'esperar la realització del projecte fins a l'aparició de la famosa **Llei de Camps de Golf**.

És Prou coneguda l'oposició del G.O.B. a tals projectes, més que pels Camps de Golf en sí (que ja presentes greus problemes, com és el de la gran quantitat d'aigua que necessiten), perquè solen ser l'excusa per a parcel·lar i especular amb el sòl rústic. Desgraciadament, darrera un camp de golf, s'hi sol amagar un futur projecte d'urbanització.

EL P.A.U. DE SON TERMES

Per a demostrar la veritat dels nostres temors, els promotors del Camp de Golf, no contents amb l'hotel de 450 places que permet la Llei de Camp de Golf, demanen a l'Ajuntament que es canviï la qualificació dels terrenys annexos al camp, amb la intenció de construir unes **250 vivendes** amb capacitat per a més de 1.000 persones. Les vivendes projectades s'havien d'alçar en terrenys declarats com a **urbanitzables no programats**, de manera que els promotors varen presentar a l'Ajuntament un **Pla d'Actuació Urbanística** per al canvi de denominació. És de destacar que d'haver-se duit a terme aquest Pla, hauria significat el naixement d'una nova urbanització tan important com Palmanyola. No li hauria faltat res més a un municipi com el de Bunyola, amb tants de problemes com ja hi ha de parcel·lacions il·le-

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

gals del sòl rústic.

En conseqüència, el G.O.B. va presentar una sèrie d'al·legacions al projecte per entendre que, a més d'un perjudici a l'entorn, significaria un desequilibri important per a un poble tan petit com és Bunyola. Igualment presentaren al·legacions el **P.S.O.E.** i la **Candidatura Independent de Bunyola**. Finalment, en el plenari celebrat el dia 6 de març, el Consistori va rebutjar majoritàriament el projecte, assumint les al·legacions presentades. Hem de felicitar així, al Consistori pel seu bon criteri. També volem recordar als pocs regidors que eren favorables al projecte i que argumentaven els beneficis econòmics que el projecte significaria pel poble, que doblers (en el cas que els beneficis immediats haguessin superat posteriors perjudicis) i qualitat de vida, no van sempre junts, tal i com ens ho volen donar a entendre. Llàstima que fa dos anys es donessin tantes facilitats per a la tramitació de l'expedient del camp de golf.

DE CARA AL FUTUR

Esperam que, en benefici de molts (i en perjudici d'uns pocs), projectes com el que ara s'ha rebutjat no siguin mai aprovats a Bunyola, ni per aquest ni per venidors Consistoris.

És sabut que darrera tals projectes hi sol haver pressions importants des d'**alts nivells** fins al punt d'intentar convèncer la gent gran convidant-la a dinar i explicant-li el meravellós que és un camp de golf. Nosaltres no podem (ni volem) emprar aquests mètodes. Voldriem que si la nostra opinió fos la guanyadora, ho fos perquè la gent

realment creu que és el millor. Fer front a interessos tan forts és sempre difícil, sobretot pels regidors d'un poble petit com Bunyola.

A més, no podem oblidar que quan desgraciadament es perd en una qüestió d'aquestes, s'ha perdut per a sempre. En canvi quan es guanya, sempre hi ha la por de perdre en una ocasió venidora. És per això que animam als nostres regidors a no afluixar.

Com a darrera consideració, voldriem engrescar als responsables a una tasca ben important, la qual, evitaria haver d'enfrontar-se a projectes tan desproporcionats com el darrer: ens referim a la modificació del **Pla General d'Ordenació** de Bunyola. Només canviant la denominació dels terrenys qua ara són **urbanitzables no programats**, en **no urbanitzables** es tendran unes mínimes garanties de preservar el ja tan castigat sòl rústic del nostre terme.

G.O.B.-Bunyola

B A R

CA'S PELLER

C/ SANT MATEU 5

A BUNYOLA

BANCA MARCH

Carrer Major, 24 TELEFON 613635

T'ESPERAM

entrevístam a

D. GABRIEL CAÑELLAS

Entrevistar el Molt Honorable Gabriel Cañellas i Fons, des del començament d'aquesta nova etapa d'"Es Castellet", ha estat una de les aspiracions més anhelades per l'actual equip de redacció, no debades és el Cap de la nostra Comunitat i un dels més rellevants Fills Adoptius del nostre poble encara que no tengui el nomenament oficial. Però unes vegades per coincidències amb esdeveniments electorals i altres per imperatius informatius, l'entrevista anava ajornant-se.

Hem volgut fer-li sempre una entrevista més semblant a una trobada entre conciutadans que fa temps que no es troben que no a un espai obert de debat. Enç ha interessat més sempre, saber coses d'En Gabriel Cañellas que no del President de la nostra Comunitat Autònoma, entre d'altres coses, perquè del President els mitjans més potents que nosaltres es dediquen a donar-nos-en informació exhaustiva sempre seguit. Però ens donarem compte que la dissociació no era gaire fàcil parlant en termes informatius: en una avinentesa com aquesta, també teníem ganes de demanar-li moltes de coses que ben poc tenien què veure amb S'Alqueria. Per això, com si fos un còctel, prepararem dotze preguntes obviant qualsevol tipus de rèplica per respecte al seu temps i al nostre espai, rèplica que, com és natural, us deixam oberta.

Per acabar, aquí teniu la conversa íntegra que mantinguérem amb el President un dia d'agost, horabaixa, especialment xafagós.

La vostra relació amb Bunyola es pot dir que és molt estreta, ben arrelada pels anys que fa que teniu relació amb nosaltres. ¿Què significa Bunyola per a Vos?

N'hi ha que contestarien que és el lloc en el què m'han duit a estiuejar un any sí i l'altre també, des de que vaig néixer. Perquè, efectivament, l'any 1939 mon pare s'instal·là a Bunyola per èpoques extenses i jo vaig néixer el 1941, per tant ... Però mentiria si no afegís que és un indret on de nin vaig trobar magnífics amics amb qui vaig compartir moments molt agradables, enc que fos baix d'un garrover o un ametller; amics que encara mantenc. Personalment, a part que és un municipi que em satisfà perquè té el que més m'agrada que són les muntanyes i el que jo satisfà que és la tranquil·litat; a part de tenir el llocs, per a mi, més meravellosos d'aquesta illa, s'ha convertit en els darrers anys en residència permanent i això vol dir que és el lloc on es viu quan la paraula "viure" significa quelcom més que passar el temps.

Essent, com sou, ben conegut per la gent bunyolina, posseïdor d'un carisma especial per a molta gent, ¿a què atribuiu la poca acceptació que tenen tant el vostre partit com la vostra ideologia quan arriben unes eleccions municipals?

Això és tant com entrar a valorar psicològicament les respostes de les persones. Encara no hi ha hagut massa confrontacions de caràcter municipal com per veure l'acceptació que pugui tenir un partit. No hem d'oblidar que en les eleccions municipals, les condicions de les persones afecten els resultats. En canvi les generals són una cosa completament diferent.

Jo no crec que els resultats d'unes eleccions tinguin res què veure amb el fet de la residència d'una persona. La gent és molt conscient del què tria, quan ho fa, i a les eleccions municipals cerca la resposta en unes persones. En el cas de les municipals de Bunyola, la gent va donar resposta a un batle que, amb la nostra actuació coordinada, havia fet molt per un poble com Bunyola, i per tant va entendre que li havia de donar

quatre anys més i no la va donar als partits polítics.

Sens dubte, el tema que més polèmica i més apassionament ha succitat dins Bunyola, els darrers mesos, ha estat la possibilitat d'ubicar una gravera en el nostre terme, concretament a la possessió de S'Estremera, ¿podríem saber què en pensau no solament de la ubicació, sinó també de la reacció contrària dels bunyolins?

Crec que la gent ha reaccionat aviat, que ha mostrat d'una manera directa el seu rebuig a una indústria que, per si mateixa, té la qualificació màxima en les indústries molestes, insanes, nocives, perilloses i és lògic que aquells que es puguin sentir afectats tinguin una actuació com aquesta. La reacció va obligar a la majoria municipal a tornar arrera les seves intencions. Ara aquest tema és en el punt que tots coneixem; pendent de la definició de criteris del Pla Directiu de Graveres.

Entrar a que jo me manifesti aquí i ara, damunt un paper, jo, Gabriel Cañellas, traïcionaria l'actuació del President del Govern de la Comunitat Autònoma. Això no obstant, crec que l'actuació de Gabriel Cañellas, en aquest tema, és prou coneguda de tots els bunyolins sense necessitat que la manifesti: En Gabriel Cañellas ja ha demostrat quina era la seva opinió i no és cap altra que la que ha defensat al llarg d'aquests sis anys.

La protecció del paisatge potser sigui un dels temes més discutits i més debatuts de tots els que es presenten en una Comunitat com la nostra, ¿quines línies bàsiques, segons Vós, haurien de marcar la protecció de la naturalesa-desenvolupament industrial?

Això és molt fàcil de contestar i molt mal d'exercir, i és la del millor equilibri entre les dues, perquè ni el desenvolupament perjudiqui la conservació de la naturalesa, ni la defensa a ultrança d'aquesta pugui posar en perill la prosperitat d'aquestes Illes. El mal és que això és semblant a una simfonia: cadascú l'interpreta a la seva manera. I, evidentment, sempre reben les galdades els qui han de decidir al final, perquè aquell que ni ha de decidir, ni de pagar, ni de jutjar, ni de respondre del desenvolupament ni de la protecció, pot dir que no hauria fet tal cosa o l'hauria fet d'aquella manera. Reconec que és un dels temes més difícils, però també dels temes en què es pot ser més clar: mirau, som una illa i per tant un espai limitat a tota casta d'energies. Hi ha una sèrie de punts en els que cal dir prou i d'altres que, dins unes mesures de discreció, hem d'admetre si volem mantenir la prosperitat. Tots hem de reconèixer que al llarg de molts d'anys s'han fet coses sense planificació i qualcunes de molt mal gust, que és pitjor. I a partir d'ara, com que sabem que

els béns que gaudim són escassos, hem de ser administradors molt conscients de l'escassetat per poder seguir bravejant del que és la nostra Illa: el millor destí turístic d'Europa i una plataforma meravellosa per contemplar el paisatge i la naturalesa. I per mantenir el nivell de vida de tots aquells que viuen aquí amb les mateixes condicions que fins ara.

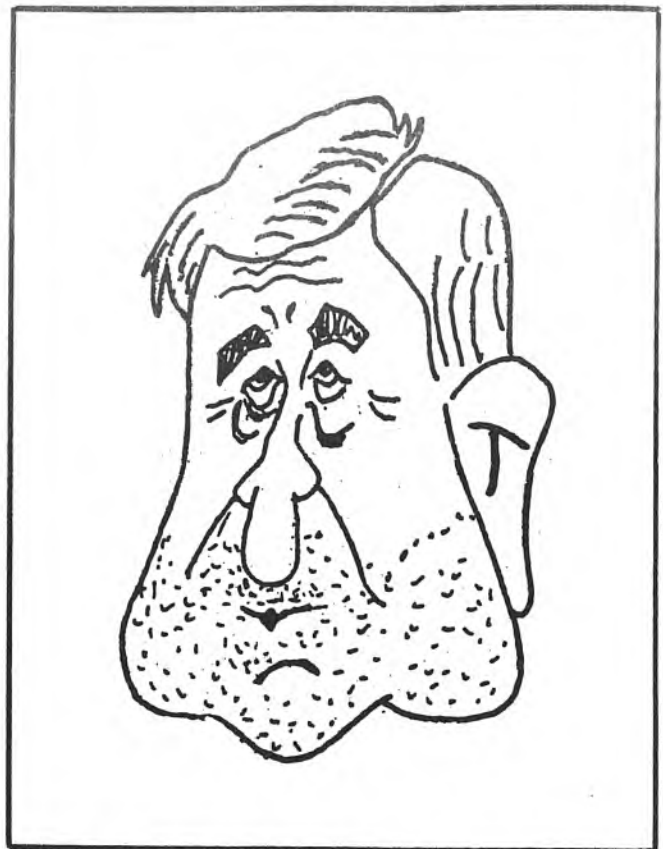
No fa gaire contribuïreu a crear la Fundació Illes Balears, ¿ens podríeu dir, encara que sigui breument, quins són els objectius que persegueix aquesta Fundació?

Sí, que la societat es conscienciï d'aquest problema de la protecció del paisatge, de la protecció del patrimoni arquitectònic, agrari i urbà que tenen aquestes Illes; de la necessitat de donar-lo a conèixer a les generacions que venen darrera, a base de programes educacionals i sobretot a investigar com es pot tenir cura i protegir el medi ambient; com es pot desenvolupar la protecció del nostre patrimoni arquitectònic. I, endemés de conscienciar-se, que faci una passa més: que aportí els mitjans econòmics necessaris perquè això es faci. Perquè tot això necessita doblers i s'ha de fer des de la societat. Primerament perquè serà molt més àgil la societat que no l'Administració i després perquè tindrà més efectivitat de ser la pròpia societat balear, que és la que ha destruït moltes de les nostres belleses a canvi de tenir, avui, un benestar, la que es dediqui, des de la mateixa imaginació, amb la mateixa capacitat i amb la mateixa agilitat, a protegir allò que és digne de protecció i digne de ser conegut per tothom. Pens sincerament que hi ha molta feina que fer, que potser un gran èxit de la societat balear i, sincerament, estic molt content de l'acollida que ha tenguut fins ara.

Unes manifestacions vostres sobre la immigració, foren malinterpretades i fortament contestades des de tots els indrets. ¿Com enteneu el nacionalisme?

Primerament que tots els termes com nacionalisme, regionalisme i tots aquells que acaben en -isme, sempre són perillosos. El que puc dir simplement és que, com a partit instal·lat en aquestes Illes, i com a persona, hem estat a mans de la nostra terra, de la nostra regió i, per què no dir-ho, de la nostra comunitat. Hem fet per ella el què hem cregut millor en cada moment.

Hi ha hagut persones que a aquesta estimació per la nostra terra, l'han volguda fer tornar contra nosaltres, com si d'un boomerang es tractàs. I quan no ho han pogut fer amb les mesures de Govern, ho han cercat a través de manifestacions tergiversades. Jo som ben conscient que aquesta

va ser una de les ocasions mal emprades pel PSOE per veure si és ver que s'ha acabat l'era Cañellas, que comença a ser una curolla per ells. I crec que es varen equivocar d'apuntalament, perquè hi ha un autèntic sentiment d'estimació per allò que dóna suport a les actuacions i ambicions de tota la gent que viu, i no només que neix o ha nascut, en aquestes Illes. I una estimació tan gran és una manera de regionalisme i qualcú dirà que de nacionalisme: és igual, les diferències són poques.

¿Creis que el Govern de la nostra Comunitat està fent tots els esforços possibles per normalitzar l'ús de la nostra llengua? És una qüestió vivament criticada.

És que només ens acusen determinades persones, molt concretes, a les que, també, els hi hauríem de posar un -isme. Perquè me podrien atacar si jo hagués dit que faria una cosa distinta de la que he fet. Ho he defensat dalt de la tribuna del Parlament, a baix, des d'aquest despatx i des del carrer: qualsevol cosa que sigui imposar quelcom tan nostra com la llengua, a base de lleis, normes, disposicions, prohibicions o obligatorietats, és perdre el temps i la llavor, endemés de fer que hi hagi un sentiment completament contrari. En aquestes Illes mai s'ha perdut el parlar que ens és propi, encara que n'hi hagi que diguin el contrari. No es va perdre mai l'estimació per allò que ens sortia de dins i, precisament,

basant-se en aquesta estimació, en aquesta voluntat que sigui l'estimació el motor del coneixement, pensam que arribarem molt més enfora que no amb obligatorietats, imposicions i exigències. Comprenc que cadascú tengui la seva manera de patar puces, però aquesta és la meva. I el que no em podran dir mai és que he defensat una cosa i haver-ne exercida una altra.

De totes les dificultats i reptes que actualment vos preocupen, quin frissau de resoldre o donar curs més aviat i per què?

És molt fàcil de contestar: m'agradaria solventar el problema financer perquè aquest em donaria la possibilitat de solventar tots els altres que tenim plantejats. Crec que és el més greu que tenim sobre la taula cara al futur. Perquè qualsevol plantejament que facem de salvaguarda del Patrimoni, d'impulsió del coneixement de les nostres coses, de desenvolupament econòmic, d'establiment de noves infraestructures, de salvaguarda del nostre futur turístic, tot passa per accions que al final s'han de pagar amb doblers. Per tant crec que el problema del finançament de la Comunitat Autònoma és el més greu que tenim plantejat avui: aconseguir la justícia distributiva a l'hora d'establir un sistema financer de la comunitat, d'aquesta i de la majoria de les altres.

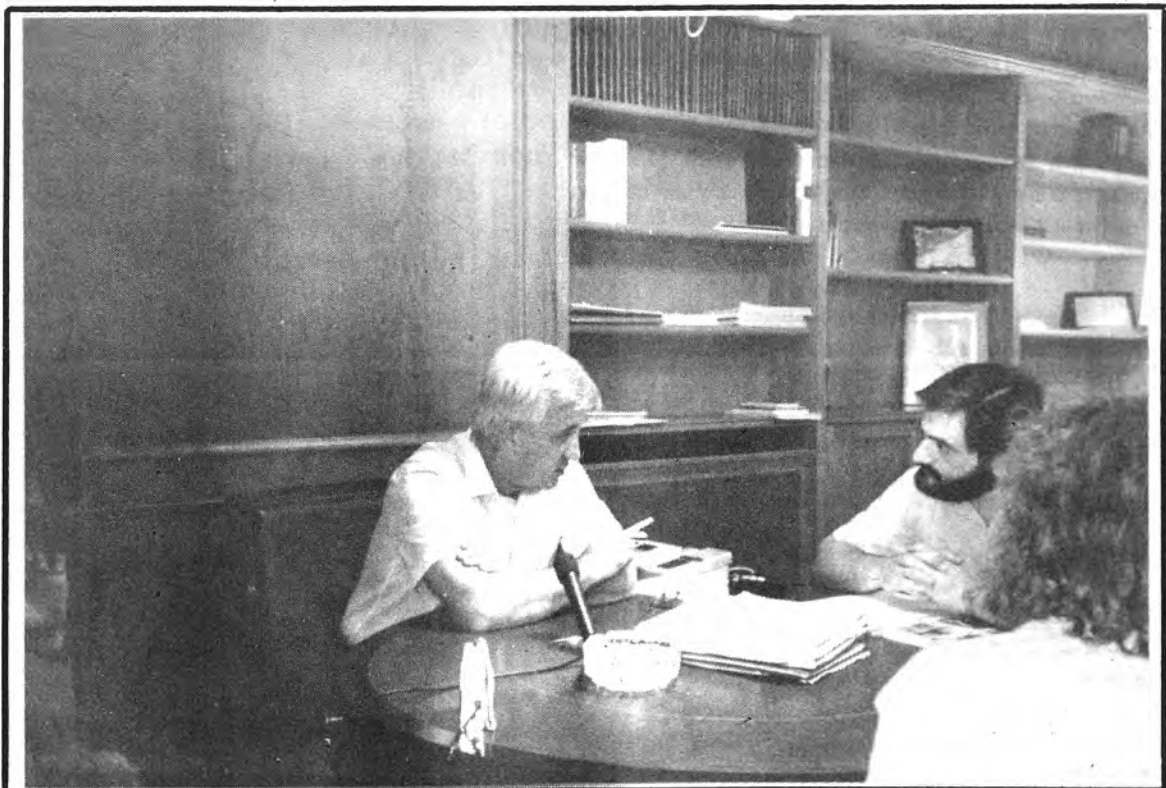
Som a l'estiu i aquest temps du implícit un profund component lúdic, ¿ens podríeu dir què feis quan sou de vacances?

Faig vacances a la meva manera, perquè no n'he tengudes mai, i de tenir-ne, no les sabria disfrutar molt de temps seguit. De tota manera els darrers dies del mes de Juny, cada any, la meva dona i jo, solem recórrer Espanya, un lloc cada any;enguany hem estat per una part dels Pirineus. Ho féim el mes de Juny perquè els mesos de Juliol i Agost, aquesta Comunitat obliga a ser aquí.

De tota manera el mes d'Agost, que oficialment el Consolat està tancat, venc dos o tres dies a la setmana i la resta som a S'Alqueria. ¿Que com ho pas? A part de les feines del maneig de la possessió, que sabeu que m'agraden, ara no em queda més remei que entrenar-me si vull arribar a Lluc a peu el pròxim 9 de setembre, i per tant avui de les 7 fins a les 10 i mitja he fet camí de muntanya per amunt i per avall: a veure si recuper el que aquesta cadira me fa perdre.

Quan sou a l'Alqueria, ¿aconseguiu desconnectar-vos mínimament dels vostres afers?

Si no sona el telèfon, sí; si sona la connexió es torna establir tot d'una. Afortunadament, per l'edat dels meus fills, criden més vegades per ells que no per mi, però ...

¿Què és el que més anyorau del vostre temps anterior a l'activitat pública?

No detenir cap càrrec públic dóna una major llibertat, una major independència, indubtablement, una major tranquil·litat. El fet de detenir-lo dóna molts de maldecaps, més cabells blancs abans d'hora, però també té la gran satisfacció de veure les realitzacions que un ha pogut fer pels seus conciutadans. El fet d'assumir responsabilitats, dóna la immensa satisfacció de veure les millores que un ha pogut fer des del dia que va prendre aquesta responsabilitat. I a mi, personalment, ningú me llevarà la gran satisfacció que ha suposat el poder ser no sols el President de la Comunitat Autònoma, sinó el primer President d'aquesta Comunitat. Per tant haver contribuït, bé o malament, cadascú que ho jutji, en el muntatge de les Institucions, de donar-los vida que és tant com donar una projecció de futur a quelcom que crec sincerament, un bon sistema de governar en el que hi depèn, essencialment, la vida d'aquesta Comunitat en molts d'anys. La satisfacció de veure l'alegria de molta gent a qui has pogut solventar-li problemes i la manera com t'ho agraeixen, com ho fa el poble d'aquestes Illes, el poble pla que diuen a Menorca, aquests que no duen galons: amb la sinceritat en què et donen les gràcies encara que sigui, moltes de vegades, amb una mirada.

¿Es tornarà presentar a les pròximes eleccions autonòmiques?

Els eivissencs diuen "potser sí, potser no, quicà". La veritat és que no ho sé: falten dos anys encara. I dir-ho a dos anys vista ... ¿qui sap? Si avui fos el noranta-u, sí, però d'aquí a aquesta data puc estar cremat ... o puc estar reforçat, amb alegries per uns i decepció per altres. De tota manera pens que aquest és un càrrec per no estar-hi molt de temps.

Demani
el que demani,
el S.I.A.C.
sempre respon.

Server d'Informació i Atenció al Ciutadà
GOVERN BALEAR

TALLERS QUETGLAS
Xapisteria i Mecànica en general

Passeig Antoni Estarelles
BUNYOLA

DEIA

**es
castellet**

ARA FA 20 ANYS QUE

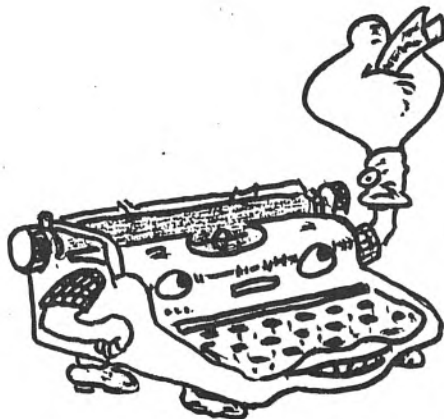
Visitava la nostra Parròquia el Bisbe de Mallorca, D. Rafael Àlvarez Lara, els dies 15 i 16 del mes de Març.

Feu el Pregó de Setmana Santa D. Bernat Vidal i Tomàs, mestre de lletraferits. Al mateix acte cantà la Coral acompanyada per l'organista Antoni Mateu.

L'equip de Futbol J. Bunyola, acabà la lliga de 2ª Regional en el lloc cinquè i anava de rota batuda al Torneig de Primavera. Per mostra: Bunyola 2 Altura 2, Valldemossa 7 Bunyola 0, Bunyola 4 Santa Maria 4, Bunyola 4 Sóller 6 ...

Dia 25 de març robaren de la finca de Can Mas una quantitat important de flors.

El mes de Juny de fa dues dècades, aquesta revista inicià una subscripció popular per tal d'adquirir una màquina d'escriure (actualment dipositada a la Biblioteca Parroquial) que valia 14.500 pessetes. En aquest primer mes s'aconseguien 775 ptes. voluntàries.

Dia 1 d'Abril s'inaugurava la sucursal de la Caixa de Pensions, La Caixa, essent-ne el primer Delegat el Sr. Rafel Ramis Martorell.

E.C. corresponent al mes d'Agost de fa vint anys, commemorava solemnement el centenari de l'arribada de les Religioses Franciscanes. Efectivament, dia 15 d'Agost eren rebudes les quatre primeres religioses: Sor Llúcia Mª Crespi, Sor Maria de la Salut Riera, Sor Martina Moragues i Sor Isabel Mª Cañelles.

El darrer saig (Mestre Sebastià "Pito") era entrevistat a E.C. i ens assabentava del ritual del tambor abans de la prèdica: tres tocs i redoble si era "orde del senyor batle i un sol toc si eren crides d'altres persones.

La Coral Polifònica, el 20 d'Agost de 1969, obtenia el 2n Premi en el Certamen de Masas Corales, de Sagunt, amb el següent programa: Triste estava el Rey David, Caligaverunt, Sant Josep s'aixeca a l'aua i S'estrella de s'aua.

Donam la mà als ajuntaments,

construïm Mallorca plegats.

El Consell Insular de Mallorca du a terme en col·laboració amb els municipis petits de l'illa, un ambiciós programa de realitzacions que és el resultat d'una estreta cooperació en matèria tècnica, jurídica i econòmica i en una àmplia plataforma d'accions en els camps més importants de l'activitat ciutadana diària.

El Consell Insular de Mallorca ofereix als diversos municipis una ajuda inestimable en matèria d'assistència social als ciutadans, de foment de la cultura popular, de dotacions d'infraestructura esportiva als pobles, de potenciació de les activitats econòmiques i socials, de creació de llocs de feina, de construcció de carreteres, de protecció del medi ambient i de tot quant s'ha de menester perquè els petits municipis de la nostra illa puguin disposar d'unes dotacions d'infraestructura adequades a les seves necessitats.

**Per nosaltres,
els més petits són els
més grans.**

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Antònia Morey

I'assistent social de Bunyola

N'Antònia Morey és, des del passat mes de febrer la nostra assistent social. Per presentar-la vos direm que és del Pla, concretament d'Inca, que té vint-i-tres anys i que Bunyola és el seu primer lloc de feina. És fadrina i té una rialla tan fresca i generosa que feria agenollar el mateix dimoni cucarell.

Amb aquesta entrevista tots els membres de la Redacció li volem donar la més cordial benvinguda i li desitjam que el seu quefer professional entre nosaltres sigui llarg i venturós.

A l'hora de preparar-te el terreny per iniciar aquesta tasca teva d'assistència, ¿has trobat ajut, referit a documents, orientacions o directrius de treball, per part de l'Ajuntament i altres institucions?.

No, m'ho he hagut de preparar jo. La veritat és que ja partia d'un coneixement de la informació del Padró Municipal d'Habitants de 1986, i amb ella vaig treure les meves conclusions sobre les possibilitats de feina en el poble.. De fet, me va cridar l'atenció el que hi hagués uns percentatges tant semblants entre els diferents grups de població, quasi bé un terç de gent petita i jove, un terç d'adults i un terç de gent major i anciana, la gran quantitat de vells i la constatació que Bunyola és un poble dormitori, en el que durant el dia hi ha poca gent treballadora per enmig, només infants i padrins ... encara que de moment no ha tengut una repercussió directa sobre la meva feina, me dona ja una idea sobre la situació general. La informació te va arribant d'un cap i de l'altre, i la utilitzes a mida que ho creus necessari. Aiximateix, no puc dir que hagi tengut cap cas que es pugui relacionar directament amb aquesta realitat. Quant a ajuda d'altres institucions, hi ha coses fetes, algun conveni signat amb el Consell Insular i amb INSERSO (l'Institut Nacional de Serveis Socials, que encara depèn del Govern Central, amb una Delegació Provincial a Ciutat). Amb aquest darrer hi ha la possibilitat de concertar el PROGRAMA D'AJUDA A DOMICILI, que ja veurem com posam en marxa després de fer un estudi de necessitats, en el que es puguin valorar bé els casos i la dedicació que exigiran.

Amb l'experiència que t'han donat aquests mesos de feina, ¿com penses enfocar el teu treball d'aquí endavant?.

És un període massa curt per, diriem, poder donar una opinió de la meva feina aquí... Expectatives en tenc moltes, i també projectes, però te n'adones aviat que la feina, que la realitat és molt diferent de tot allò que havies estudiat. Sobretot si l'has d'afrontar amb un horari de nou hores a la setmana; arriba un moment que la feina et sobrepasa. Aquí, per ara, encara es pot controlar, ja que estic fent només un treball amb casos. El que a mi m'agradaria, emperò, és dur a terme programes de prevenció, de coordinació de totes les activitats del municipi, de con-

nectar amb altres entitats, amb altra gent. Aiximateix, ara per ara, la cosa no dona per més si t'has de limitar a l'horari i a la previsió d'un treball que no va més enllà de sis mesos.. això te talla moltíssim a l'hora de la feina

Amb quins tipus de persones i de problemes t'has trobat fins ara?

Hi ha de tot: des de demandes concretes fins a qüestions molt generals. Sembla que hi ha un desconeixement per part de tothom del què és la meva feina... Així, d'un cop d'ull, una tercera part de les consultes són demandes de gestió; la resta, pràcticament són demandes d'informació. De moment encara no he atès cap cas específic que exigís una atenció immediata a alguna situació de necessitat greu... sembla que el nivell mig de Bunyola és prou acomodat, pel que es veu. De qualsevol manera, això és una qüestió que ja veurem més endavant com és.

Bunyola té molts de recursos comunitaris: grup d'esplai, grup de ball i de música, agrupacions corals, associacions... Creus que valdria la pena treballar amb algun projecte comunitari?

Sí, aquesta era la meva intenció. M'interessa veure que fa cadascun d'ells per separat, per poder mirar si entre tots es pot fer una feina conjunta; del que me n'he adonat és que sembla que cada un va pel seu rotlet... Interessaria fer una feina conjunta entre tots, tant a nivell d'actuacions com de programació d'activitats, de cara a engrescar al màxim de gent possible. De moment, crec que és millor aconseguir el coneixement de tot el que es fa i llavors començar amb accions concretes. En qualsevol cas, cada entitat segueix processos diferents i el que s'ha de veure és allò més funcional, més rendible i més necessari per al poble, coordinant les activitats respectives.

La conversa se'ns estengué massa amb aquestes qüestions i, si importa, el que cal assenyalar és l'interès de n'Antònia per participar en les iniciatives dirigides a coordinar l'activitat dels grups comunitaris, especialment els que fan una feina que coincideix, en part, amb la seva, com és el grup d'acció social.

Insisteix en què estaria bé que es començàs per un estudi de necessitats per sectors de població (vells, nins...) utilitzant entrevistes, enquestes i observacions directes, de manera que això servís com a marc de referència o punt de partida per a poder fer millor la seva feina. Una intenció que nosaltres també compartim.

AJUNTAMENT DE BUNYOLA
(BALEARS)

L'Ajuntament de Bunyola compta des del mes de gener amb el servei d'una assistent social, n'Antònia Morey.

Una de les seves funcions serà elaborar un informe sobre els casos de tercera edat, minusvàlues, infància, etc., que necessiten assistència, per a gestionar després una possible solució davant els organismes oficials corresponents. També haurà de dur a terme treballs d'informació i orientació sobre problemes de família, joventut, dona, marginació, tramitació de prestacions socials, ajuda a domicili i d'altres. En una paraula, afavorir la vida social del poble i la integració de tots els ciutadans.

Per poder dur a terme totes aquestes tasques, i les altres que se puguin presentar, podreu trobar l'assistent social els dies i hores següents:

- Dilluns, de les 16'00 h. a les 18'30 hores, a l'Ajuntament.

- Dimercres, de les 9'30 a 11'30, al Centre Sanitari de Palmanyola. De les 12'00 h. a les 13'30 h. a l'Ajuntament.

- Dijous, de les 16'00 h. a les 19'00 h. a l'Ajuntament.

oh ... serveis socials!!

Servidora badaria com un granot dins una gelera si no afirmàs, de cop, que els serveis socials estan "de moda", que s'usen com cap altra cosa dins totes les Administracions. Aquestes pressudes com una dona mal vestida que no fa ni mirera, s'afanyen en oblidar als orfes, als lladres, a les putes, als folls i als orats, als malfeners, pobres i malhaurats, i converteixen tothom en usuaris dels serveis socials, amb un extraordinari bot administratiu-legislatiu-constitucional, brodat de filigrana i caiguda de genollons, com qui fes res d'importància.

Dels benèfics (de la persona amb necessitat de ser beneficiada, perquè es suposa desvalguda, malhaurada o malintencionada), s'ha passat als ciutadans malferits per les circumstàncies, els problemes dels quals han de professionalitzar-se, fort i no et moguis, per trobar-los solució. Resposta ideal, sospir màgic, pluja d'abril...miracle!

La moda idò, com totes les modes, sembla no tenir necessitat de justificar-se. És aquí, és així, i prou. Qui en vol que en prengui, qui no, "mutis callandis".

De sobte, pareix que s'ha trobat la solució d'allò que exigia transformacions socials fondes, esbucaments de creències fortament arrelades, un treball ingent de sensibilització i canvi d'actituds...els serveis socials ens ho arreglaran, ens diuen. Bé, i així les coses, per què pensar malament de les intencions i la voluntat dels que comanden? Per què no creure que han assumit de veritat i clarament la decisió de resoldre algunes de les mancances dels ciutadans amb solucions adients, amb els recursos adients i disposats a afrontar-los des del seu lloc?

Servidora no ha sabria explicar, i, ara per ara, pensa malament, molt malament.

Hem mereixen malfiança les modes, sobretot quan n'hi ha tants que tenen

interès en elles. I si la moda no s'esveïx i es converteix en costum, els motius que l'engegaren solen fer-se presents quan ja és massa tard per adonar-se'n i poder tornar enrera. Els serveis socials, com a moda que, ara per ara són, pretenen enllestir quelcom envellit i tremolós, insegur, brut de cascarrulles enfigassades de corrupció.

Segurament en algun lloc trobaríem bones intencions, no és que vulgui dir que tot faci pudor, però això encara no basta: de què serveix professionalitzar un paternalisme desfraçat de servei? De què serveix dir-li a la caritat, prestació? Quina voluntat expressa un sistema assistencial que depèn de les **disponibilitatades presupostarias?**

Les modes, servidora ja ho ha dit, es justifiquen en si mateixes, i la racionalitat, la solidaritat, la trascendència o la simple espontaneïtat no solen ser elements comuns del seu bagatge

Servidora no se n'alegra ni mica, que els serveis socials estiguin de moda, per una senzilla raó: no tant pel que vol dir el fet en si mateix, com, malhauradament, per tot allò que no vol deixar dir.

Miquela Clara Olivera

Ileixiu

LA MÉS PURA I DESINFECTANT
Privilegiada amb Registre Sanitari

EMPREU-LA AMB TOTA CONFIANÇA

Curolles estiuenques

FELICITAR a qui tengué la idea primera de fer el mercat els dissabtes a Sa Plaça. Allò té vida, i a poc a poc va cobrant caràcter de poble autèntic.

TENIR present que el més important són les idees.

DIR ben fort, que en matèria de construir i millorar l'entorn del nostre poble, algú que hauria de donar llum, dona fum. I si no ho creïs, mirau Es Castellet des d'Es Garrigó.

PROTESTAR per aquest fet. Lo legal no sempre és moral, ni molt manco estètic.

CANTAR amb tristor: Tomaran les alzines, mates i oliveres el seu lloc ocupar? (Ho podeu cantar a ritme d'havanera bunyolina, mirant el cel, per exemple).

SABER indicis d'un grup, antany subvencionat, que es deia S'Olivera.

RECORDAR a l'Ajuntament que és necessari posar una mica d'ordre en el caos d'aparcament dins el poble, sobretot quan ve gent externa i converteix Bunyola en un gran tap.

CALCULAR si amb un altre "video-club" o dos al passeig, ja tapariem de tot el carrer, amb els cotxes. També podria ajudar la clientela d'una altra generació de bars. I els municipals, tan bons allots...

DONAR un retgiró fort a aquests conductors desenfreïts que a la mala hora de la nit, confonen Bunyola amb el París d'èlkar.

RETRATAR el Casal de Cultura, Residència, etc. (antic escorxador) per demostrar als nostres néts que l'any 1989 ja estava així. Volem dir així com ells ho trobaran si anam d'aquesta marxa.

CERCAR el programa electoral de l'equip que seu a l'Ajuntament (a preferència), i al proper "Es Castellet" passarem revista tots junts. Serà de veure.

RECOMANAR al conjunt EQUUS que si vol tocar pels Darrers Dies, han de canviar el repertori. La música pop-rock-havy-U.S.A.-G.B. és per unes altres festes. Els avisam d'hora. De res.

DEMANAR unes bones festes de Sant Mateu. No importa tantes cuixes a l'aire, i sí, una mica de qualitat que no fa mal a ningú. Per fer s'ase tots som bons.

ACABAR per avui. Un altre dia, més.

J."A"

PENSAR I VIURE

per Gregori Mateu

* Voldria demanar a tots els qui parlen en nom de l'home del carrer, a qui han demanat permís per atribuir-se la seva representació.

*** Me trob sovint amb persones tristes, amargades, pessimistes, capficades, que pregonen per tot arreu la seva desgràcia. No és això un lent suïcidi, o una manera de minvar dia rera dia l'encant de viure?**

Els poetes il·lusionen.
Els ploradors gemeguen.
Els infants juguen.
Els joves somien.
Els vells recorden.
Els enamorats estimen.
Els polítics manipulen.
Els mestres expliquen.
Els capellans prediquen.
Queda qualcú que es dediqui
tan sols a escoltar?

*** Si tens les mans sempre ocupades, ja no te faràs més forats a les butxaques.**

* M'han dit que has perdut la cartera. Allò que és més lamentable és que ja no quedi res més dins la teva vida.

*** Vares començar tenint il·lusions. Després vares seguir tenint idees. Més tard ja tenies conviccions. Seguien poc a poc les decepcions. Ara ja un poc massa tard, te n'adones que el teu millor tresor és la VIDA!**

* Totes les claus obren la mateixa porta: la de les butxaques.

*** N'hi ha molts que no poden dormir, pensa qui pensa, com una rebel·lió d'haver passat tot el dia sense pensar.**

* Tothom me parla de nous camins, noves idees, noves estructures, noves tècniques. noves lleis, noves escoles, noves cançons, noves programacions, noves lluites, nous sistemes, noves màquines, noves modes, nous projectes ... Però jo vull sentir, sempre i en tot lloc, la vella tonada de l'estimació i de la tendresa.

*** Per tot arreu sent dir: "Déu meu, Déu meu". I la meva preocupació es fa present ja que crec que Déu té massa propietaris.**

* La intel·ligència té coneixements. Els diners tenen propietaris. Els llibres tenen lectors. La ràdio té oients. El museu té visitants. Només el cor té ... AMICS.

*** Me qüestiona que per a molts, l'amor i l'estimació que diuen tenir a l'obrer, es convertesqui en mandra o en odi cap al treball.**

* Es diu vegetarià, però no té gens ni mica de por de mossegar la carn i l'ànima del seu germà proïsme.

*** Només tenen dol de la seva mort aquells que jamai han sabut trobar sentit a la seva pròpia vida.**

CORRESPONDÈNCIA QUIMÈRICA

Amics meus:

ALS SOLDATS ACUSATS DE SEDICIÓ

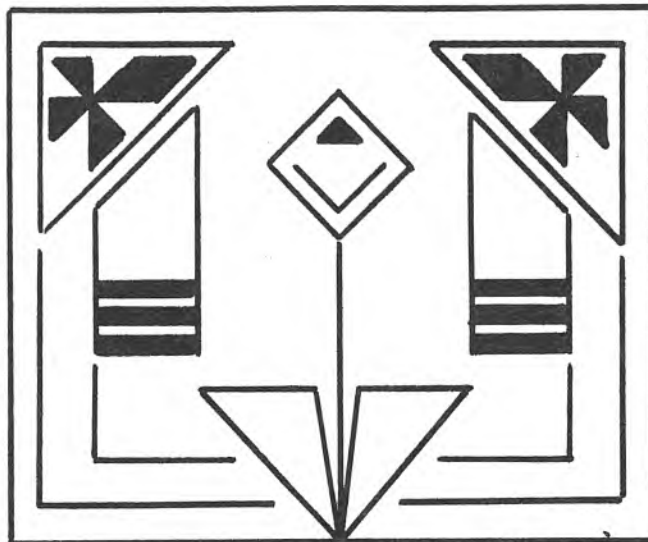
He sabut de la vostra situació d'empresonament preventiu per les cròniques periodístiques que parlen del vostre cas i que han estat difoses per la recentment creada "Oficina del Defensor del Soldat". No cal assabentar-vos ni de la meva ràbia ni de la meva indignació.

Sé, d'entrada, que el que ara us pugui dir, de res servirà per minvar la vostra desolació, ans al contrari, aquesta carta ben bé pot dur implícita l'efecte del

boomerang, convertint un acte solidari en un motiu més d'ira impotent per a vosaltres. No obstant, permeteu-me que em descarregui.

De tota aquesta lamentable història m'han sobtat dues circumstàncies ben precises: la vostra edat i el motiu de la denúncia assumida per tota la colla de la bateria. No m'han sorprès tant les reaccions dels vostres caps militars: entossudits de fa massa anys en "fer homes i soldats per a la pàtria", s'obliden, mesquinets!, que l'home no es deixa fer tan fàcilment com es pensen i que de soldats a cops d'obligació i de disciplina capriciosa, ben poca cosa en pot esperar la pàtria.

No crec de cap manera que dinar a les portes inexistentes d'uns excusats oiosos ajudi a fer homes i soldats; i molt manco la represàlia, després de la planada, de fer-vos menjar doble ració de ranxo a les mateixes dependències nauseabundes. Ajustes pràctiques repressives són més que suficients per a persones que tenen l'obligació de servir. Òbviament, si no ho són obligats a servir. Òbviament, si no ho són obligats a servir, us han obert un i altre dels més elementals mecanismes de defensa: òbviament, segons les normes i les autoritats, i d'acord amb l'article 92 del Penal Militar que contempla el delictes de sedició, heu de ser jutjats apartant-vos a una comarca on a si, anys de presó militar. Injus-

mateix

tament qui no va atendre les vostres reclamacions (encara que en forma de plantada) sinó que us obligà a menjar més, ració doble, en el mateix lloc comú, passarà als annals de la milícia com aquell que no es deixà sotmetre. Mal fat el del soldat forçat!

No us servirà de res, però em trec el capell davant la vostra actitud: devuit anys i ganes de canviar el món, militar o civil, amb valentia és un aval que ni pràctiques sàdiques ni condemnes per sedició podran menysprear

mai. El coratge que heu demostrat no retornarà cap suïcidi de soldat ni cap mutilat, però indiscutiblement, en el llibre de registres tràgic de la "mili" l'hem d'incloure amb tota fastuositat en els poquíssims assentaments de l'haver.

I, tanmateix, maleïda impotència!, no servirà per aturar la màquina legal militar que us seurà en el banc dels acusats per sedició, per molt que, alguns, prediquem en els deserts o en els oasis. I el més trist és que dubt molt que serveixi de res: d'aquí a uns quants mesos passareu a ser una anècdota periodística i un toc d'atenció fatídic que els caps i comandaments militars utilitzaran per aturar les comes a tots aquells que, com vosaltres, intentin canviar, ni que sigui una miqueta de res, una institució que necessita amb urgència una reforma profunda.

Confiem (ho podem fer?) que en el vostre consell de guerra privi més l'objecte d'"incitació a la sedició" que no la plantada que protagonitzàreu. Confiem (ho podem fer?) que aquesta "Oficina del Defensor del Soldat" continuï informant (o denunciant, m'és igual) atropells com aquest de fer menjar devora uns excusats mesells de ferum i arrebossats de Zotal i altres pràctiques, direm injustes.

Amb admiració us saluda ben cordialment,

Jaume Mateu Martí

ESPORTS

II torneig futbol-sala (festes sant mateu)

Des del passat mes de juliol es disputà a les pistes de Ca'n Penasso el II Torneig Festes de Sant Mateu de Futbol-Sala. Han estat vuit equips i un total d'uns 50 jugadors bunyolins que han participat a les eliminatòries prèvies del torneig. Els equips finalistes són UNIFRIO, DORMIFLEX, VIAJES IMPERIAL i BAR CA S'ESPARDENYER.

Donam l'enhorabona als organitzadors i esperam la continuïtat del torneig.

futbol-sala infantil

El mes d'agost ha duit l'inici dels entrenaments dels equips de futbol sala benjamí o iniciació, aleví i infantil que participaran aquesta temporada en deferents competicions.

Aquests equips formats per uns 25 nins amb edat escolar formaran part de la secció esportiva del Grup d'Esplai de Bunyola.

Els objectius principals dels equips seran l'aprenentatge dels diferents moviments tècnics de l'esport, aprenentatge de les regles i aspectes teòrics, iniciació a les competicions, sempre tenint en compte l'edat dels jugadors.

La classificació per grups d'edat és la següent:

- Iniciació: 1er i 2on d'EGB.
- Benjamins: 3er i 4art d'EGB.
- Alevins: 5è i 6è d'EGB.
- Infants: 7è i 8è d'EGB.

Aquest anys es podran inscriure nins, especialment a la categoria d'iniciació i benjamí.

Els equips han rebut l'ajuda de l'Ajuntament i del Consell Insular. La presentació dels equips es farà durant les festes de Sant Mateu.

Per a més informació, podeu anar al local del Grup d'Esplai de Bunyola.

TAULA PARADA

L'Equip de la Revista cregué oportú començar aquesta secció visitant un professional de la cuina de soca-rel, com és en Jaume Oliver, "Basqueja". D'en Jaume, que és conegut de tots, només ens cal remarcar que fa trenta anys que està aficat dins de la professió, denou dels quals els ha exercit a restaurants i els altres, com és ara, a hotels. Volem agrair la seva bona disponibilitat i trempança; de veritat que els que el visitarem quedarem bocabadats pel seu saber, si no ens haguéssim moderat encara hi seríem. Gràcies Jaume.

ENSALADA ROQUEFORT

Ingredients:

- Lletuga.
- Formatge roquefort
- Un altre tipus de formatge més sòlid.
- Cuixot dolç.
- Vinagre.
- Mostassa.
- Oli i sal.

Es talla la lletuga petitona (juliana com diuen els cuiners). S'agafa el formatge que no és roquefort, el cuixot dolç i es fa trocets, s'hi afegeix un poc de sal i un poc de prebebò. Es mescla

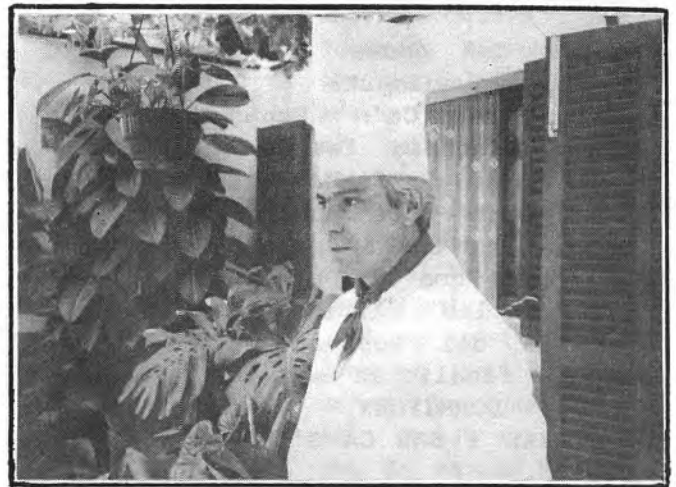
A part, s'agafa el roquefort, i a dins una escudella, amb una forqueta es va picant; es mescla amb ou perquè faci una pasteta. Després s'hi afegeix oli, vinagre i mostassa. Es mescla la salsa amb la lletuga, es trempa ben trempat i ja està.

PEIX AN ES FORN A LA MALLORQUINA.

Ingredients:

- Peix de carn forta, pot ésser: anfós, pagre, daurada, pagell...
- Patates.
- Espinacs.
- Bledes.
- Grells.
- 2 o 3 fulles de llorer.
- 2 cabeces d'all.
- Una ceba com el puny.
- Tomàtiga.
- Sal.
- Pebrebò.
- Pebre bord (dolç, vermell).
- Oli.
- Llimona.
- Vi blanc.

Es fa net el peix, s'escata, se treuen les ganyes i les butzes. Una vegada s'ha fet tot això, es fan un

parell de talls als costats, es posa sal per tot i un troç de llimona dins cada tall. Es deixa dins un recipient.

Mentre el peix va agafant gust, tens les patates pelades i es tallen rodones, com per a tumbet. Es posen dins una rostidora a baix, s'afegeix un poc d'oli i sal, i es col·loca el peix damunt. A part es talla, com si fos per a coca amb verdura, totes les verdures, s'hi posa sal, un poc de pebre i un poc de pebre bord, oli, es trempa ben trempat es posa damunt el peix i s'enforma a mig foc (uns 80 graus).

A mitjan coure es treu i s'hi afegeix un tassó de vi blanc*, d'aquesta manera la verdura no es cremarà. Si mai es socorràs, s'ha de tapar amb un paper d'alumini.

Per saber quan el peix es cuit, s'agafa un "palillo", s'afica al peix 4 o 5 segons, es treu i es passa pels morros: si és calent per tot és que el peix ja es cuit.

El qui vulgui pot afegir panes i pinyots a la verdura.

* Si el vi es posa abans, les patates en lloc de coure, bullen.

LLIBRES

L'atzar ha volgut que l'escriptor manacorí **Jaume Santandreu** hagi vist infantar tres nous fillons literaris casi de cop: **Descalç al carreró de les serps**, **El cos de l'estimera**, i **El denari del profeta**. Tres obres, la primera i la darrera són novel·les mentre que la segona és un poemari, que, sense complementar-se, presenten en comú el recorregut íntim per distintes textures humanes.

Descalç al carreró de les serps, editat per les novel·les **Edicions Teix** dins la seva col·lecció **L'espurna**, és un recorregut profund pels meandres sinuosos de la misèria, dels desarrelats i de les distintes maneres d'apropar-se i ajudar aquesta realitat que crava. I més encara, és un capbuçament incessant per l'ànima d'aquells que en treuen profit d'aquesta misèria. És en definitiva, un passeig inquietant per les angúnies i dolors d'un ser turmentat per les urpes d'un fals salvador

Descalç
al carreró de les serps

Jaume Santandreu Sureda

COL·LECCIÓ L'ESPURNA
EDICIONS TEIX

El cos de l'estimera, editat per la prestigiosa col·lecció **Tià de Sa Real** de Manacor, és la desena incursió poètica de Jaume Santandreu. Escrit la primavera de 1988 tot commemorant el 50è aniversari de l'autor, en un vaixell mercant, aquest cos de l'estimera és l'homenatge obert, tendre, sense erbut, al primer company individual de tothom: el seu propi cos. Com indica **Guillem Cabrer** en el pròleg: *la més íntima relació entre els humans és el rampell que fregant un cos amb l'altre com a primitiva pedra foguera, encén l'estimera.*

JAUME SANTANDREU SUREDA

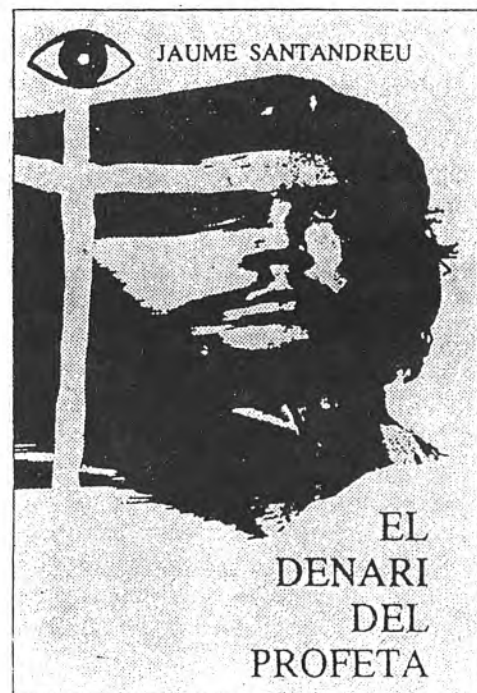
EL COS DE L'ESTIMERA

COL·LECCIÓ
TIÀ DE SA REAL
MANACOR
1989

El denari del profeta, editat per **Moll** a la seva col·lecció **Tomir** és una novel·la escrita originalment en castellà que ens mena apassionadament pel trasbals definitiu que pateix un missioner mallorquí al Perú en trobar-se amb la injustícia com a moneda de mercaderia, per les distintes rebel·lions, per la troballa del Xè i el seu missatge, per l'enfrontament constant amb les jerarquies benpensants i per la seva expulsió del país.

Tres obres engrasadores, tres itineraris espirituals per distintes humanitats en calent que, ben segur, deixaran satisfets i inquietats a l'hora als que en vulguin ser lectors.

JAUME SANTANDREU

EL DENARI DEL PROFETA

T I M A T E M A

- TEMA.- On vas tan empimpollada, Tima?
- TIMA.- Xst! Xerra fluix, Tema, que no importa s'entèri tothom.
- TEMA.- Tan grossa la vas a fer?
- TIMA.- Dona, si sa gent ho sabés podria murmurar i això està lleig.
- TEMA.- Però bono, que vas a robar un banc?
- TIMA.- Pots pensar! Vaig a una reunió.
- TEMA.- I de què?
- TIMA.- D'això ... de ... ai, me trav i no ho sé dir, repunyeta!... d'això de no tenir a'lots, què se diu?
- TEMA.- I ara què me dius, Tima?
- TIMA.- Jesús, xerra fluix que passa Na Tomassa i té sa llengo cremadora.
- TEMA.- Però, digues, i a què vé això? Tant t'interessa?
- TIMA.- Mira, que per una vegada t'he fet cas i vaig a una reunió per aprendre, refotre, ¿no dius tu que sempre hem d'aprendre coses noves?
- TEMA.- Però, no me diguis que encara ets fèrtil
- TIMA.- Ja hi som, i què és això, llesta?
- TEMA.- A veure si encara pot tenir a'lots.
- TIMA.- Què dius, desbaratada! Ja ni me record de quan en podia tenir.
- TEMA.- Idò, si ja no en pots tenir no entenc per què hi vas.
- TIMA.- És per mor des meu homo.
- TEMA.- I que tè què veure es teu homo amb tot això?
- TIMA.- Molt! I qui et penses que tenc devora quan la cosa està a punt de caramello?
- TEMA.- Bé, bé, deixa't de detalls. A part que ja sé qui tens devora, què té què veure amb ets anticonceptius, si tu tanmateix ...
- TIMA.- Ara resultarà que encara sé més que tu, me pareix.
- TEMA.- Explica'm-ho, idò.
- TIMA.- Tu, tan de la lletra, has sentit parlar de sa píndola, no és ver?
- TEMA.- És clar que sí.
- TIMA.- Idò es meu homo m'ha dit que si prens aquesta punyemona ... la cosa millora molt!
- TEMA.- Què és lo que millora tant?
- TIMA.- Redell quina peça! Millora s'asunto, pomot! Noltros, tres, quatre ... bé es que siguin, però a tots dos mos agrada quedar bé. I amb sa píndola aquesta ... no vegis!
- TEMA.- Però, Timeta, si sa píndola no és per això.
- TIMA.- Idò ja me diràs per què serveix si no és per això.
- TEMA.- Escolta, sa píndola és per no tenir a'lots, simplement, però no fa... no posa... amb una paraula que no... ja m'entens, refoi!
- TIMA.- Vols dir que no millora sa cosa?
- TEMA.- No, Tima.
- TIMA.- Volta tocar els dallons! Es meu homo, en sabreu, se posarà rabiós, ell que se pensava que passaríem unes anits de somit! I jo que me n'anava directa a n'En Valverde que me'n fes un parell de receptes.
- TEMA.- Idò tè'n pots excusar que s'hagués rigut de tu, Tima.
- TIMA.- I tu que saps tantes coses, ¿no sabries res que millori això?
- TEMA.- Tima, que enlloc d'anar a n'En Valverde t'hauré d'enviar a veure el rector.
- TIMA.- No idò, deixa-ho estar, ja basta ses vegades que l'he d'anar a veure.
- TEMA.- Jo, Tima, a sa teva edat, no comprenc ...
- TIMA.- És es meu homo que no torna vell, filleta!
- TEMA.- Però tu tampoc te quedas darrera, per lo que veig.
- TIMA.- Mira, ni bec, ni fum, ni compr segons què, per no gastar. Encanvi aquestes sacsades des meu homo, sense que valguin res, es meu cosset les agraeix tant ...
- TEMA.- Tima, comporta't que som enmig des carrer, dona!

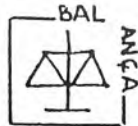
HOROSCOPI. ETER

Prof. XIM ESTRELLA

ARIES

Eludiu les bones companyies que estau a punt de levitar i la morrada pot ser mortal. Evitau casar-vos, separar-vos, juntar-vos o barallar-vos fins passat dia 21. Millor dia, demà. Posau messions pel color ala de mosca.

BALANÇA

Rebrà visites interessants: Hare Krishna, Avon, Ariel, un municipal, un saltimbanqui, un unicorni, un d'un sex-shop, un tricorni i un que s'ha equivocat de casa. Els deixi entrar a tots i no en deixi sortir cap: ens farà un favor enorme als altres.

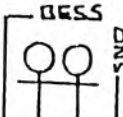
TAURE

Defugiu el contacte amb animals, de pèl o ploma, domèstics o salvatges. La vostra parella? Deixau-la a lloure, que es convertirà en llop en el moment menys esperat. Vigilau els ulls de poll i els polls del veïnat.

ESCORPIÓ

Patireu de malsofridura: molta fam i poques faves en serà el motiu. Si sentiu punyides al genoll, acudiu al dentista i si les sentiu al ventre, alerta als veïnats. Si us fan el contrari, cridau fins quedar afònic, és la manera millor de callar.

GÈMINIS

Vos recoman un viatge encara que sigui al dormitori. Per fer-lo deixau anar el peu coix i el bé-coll. Un gra a cert lloc indiscret vos treurà de pollaguera. Us estimareu molt; canviau d'amor, per tant, si no voleu petir de tristesa.

SAGITTARI

Malament de tot: fatal d'economia, mala salut en general i en concret furúncols a les natges. També perdreu cabells (o us prendran el pèl), la cartera, un ronyó i un ull cercant solucions a la crisi. Val més que us alliteu i us deixeu de pardalaries.

CANCER

Heu de practicar menys esport i més amor. Deixau anar els P.C. (Personals Computers, no comunistes). Millor moment les 4'30 de la matinada de dia 25 de setembre. Si dormiu en aquesta hora no sabeu el què vos perdreu.

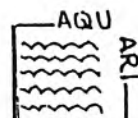
CAPRI

Vigilau la vostra circulació sanguínia i procurau no enrabiar-vos quan discutiu que tanmateix no teniu raó. Feis ús dels salva-slips "Evax" si patiu de pròstata. Deixau anar l'amor ligh que no té denominació d'origen i conservants nocius.

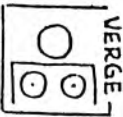
LLEÓ

Val més tenir que desitjar. Ara bé, molts de desigs es fan realitat amb molt poca silicona. Teniu esment als vostres atributs sexuals: si canvien, correu a Lourdes. Us és imprescindible fer sopa de ratapinyada si voleu augmentar la set d'amor.

AIGUARI

És possible que patigueu trastorns de personalitat. Evitau les de mosca, moscard, escarabat, gri, cavall verd, puça, paparra i aranya. No vos esforceu en ser sex-symbols que vos tenim calats a tots. No jugueu a loteria que sou molt de família.

VERGE

Veig aventures amoroses a balquena. No donareu abastament, tothom reclamarà la vostra excelsa líbido. Procurau dur una dieta rica en fibres i beure molta llet. Proveu sort amb el núm. 918.273.645. Només hi manca el "0" però pel que serveix ...

PEIXOS

Ho teniu molt bé. Si el cos us demana marxa, n'hi donau, i si no teniu marxa enrera, millor. Com aparcareu? Deixau anar les beneitures, vosaltres a marxar. Alerta, no obstant, a les frenades en sec i a les capavallades llargues i sinuoses.

Sa Torreta

P I N T A U A M B G U I X O S

Material:

guixos de colors, folis, aigua i sucre, esponja i pinzell.

A més d'escriure a la pissarra, amb els guixos podeu passar estones ben divertides. Vos proposam tres maneres diferents de pintar-hi.

1.- Mesclar dins d'un tassó, dues parts d'aigua i una de sucre, així queda més lluent. Després s'ha de banyar la barra de guix dins del suquet que hem fet, es deixa degotar i ja es pot pintar com si fos un llapis de colors.

.- Passar una esponja humida per damunt del foli. Després s'ha de pintar amb el guix eixut.

3. Amb un pinzell escampau, per damunt del foli humit, la pols dels guixos que prèviament haureu raspat.

Els premiats del III CONCURS DE REDACCIÓ INFANTIL "ES CASTELLET", s'anunciaran al proper número de la revista.

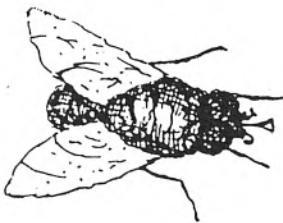
No publicam les respostes correctes a les preguntes de la **ginkama cultural** per si qualcú de vosaltres encara s'anima i ens envia les respostes juntament amb les d'aquesta segona tongada. Ja sabeu que es repartiran premis ben interessants.

Recordau que podeu enviar les respostes bé a l'Apartat de Correus número 13 bé a la bústia del Carrer Mestre Colom número 9.

1. Explica com es juga als **Quatre cantons**
2. Quants alumnes hi ha a l'escola dels Pins Indica-ho per cursos.
3. Digues cinc noms de muntanyes de Bunyola.
4. Entrevista algun padri o padrina de Bunyola i demana'ls:
 - Quin temps estaven per anar de Bunyola a Palma en carro?
 - On era la farmàcia fa 50 anys?

5. Endequina:

Cada dida aixec el vol
i no tenc ales ni plomes
faig ses voltes més rodones
que sa flor des gira-sol.
Som enemic des mussol,
que en veure'm ja s'arracona;
des lladres som sa vergonya
i des fredolers consol.

6. L'escriptor **Llorenç Villalonga** i el seu germà **Miquel** passaren llargues temporades a una casa de Bunyola que encara avui té l'escut del seu llinatge a la façana. Escriu-nos el carrer, el número d'aquesta casa i un dibuix de l'escut.
7. Escriu el títol de tres **Rondaies Mallorquines**. Diga'ns quina és la que més t'agrada i per què.
8. Què fan vuit moixos damunt una teulada?
9. De qui és el dibuix de la portada del disc que ha tret el grup **EQUUS**?

Passejant per Bunyola, concretament pel camí de Barcelona, ens hem trobat amb aquesta curiosa senyal de trànsit. Creim que l'ocurrència de no sabem qui, bé mareix fer-la palesa a la revista.

Fotografia del darrer TURBO que es passeja per Bunyola. Els seus constructors són en Pere Canals, n'Eduard Riera (que són els dos que es veuen) i en Miquel Angel Borràs. L'únic inconvenient de l'aparell es nota a l'hora de pujar costa amunt.